

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRASTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LX Nr. 22

KETVIRTADIENIS, SPALIO [OCTOBER] 30, 1980

KAINA 25 c.

KASDIEN

SENAI NEBEBŪTU LIETUVOS KUNIGAI NAUJAS UŽMOJIS "SMEGENŲ PLOVIMAS"

Mūsų kaimynas "Naujienu" redaktorius Martynas Gudelis riejasi su visais savo politinės lovos sugulovais. Tačiau su kuriuo tik susirėja, vis prakiša mūsų ir baigia grasinimu pasikalbėti teisme arba "pranešiu teismui".

"Pranešimu teismui" jis pagrasi- no ir inž. Algimantui Gečiui, kai šis "Drauge" iškėlė viešumon, kaip redaktorius Gudelis susitorakavojo Vašingtone kažkokiam pasitarime dėl Madrido konferencijos.

Štai, taip "Naujienu" ir laikosi. Kuriam gi neįdomu kaip jis teisme šnekės, kaip jis teismui praneš! Žmonės laikraštį perka, sako kiti. Kitaip, seniai tas jo laikraštis būtų užmestas Amerikos lietuvių istorijos rūsyje, a la "Keleivis" ir kiti.

Nemaža iš Lietuvos atvyksta Amerikon pasisvečiuoti kultūrininkų, menininkų ir šiaip ten iškilėnių žmonių. Pradžioje dar vienas ar kitas būdavo priimtinas ir nacionalistams. Dabar visi jie Lietuvos saugumo atsiūsti kelti nacionalistų antitarybiniame fronte nesantaiką. Netgi ir daugelį iškilėnių asmenimis vizomis įtaria tokiais, jeigu atvykę nešmeičia savo žemės.

Atėjo eilė ir Lietuvos kunigams. "Draugas" per skelbiamas vilkai žino kur redaguotas "L. K. B. Kronikas" jau skelbia, kad, girdi, mažiausiai pageidautini yra Lietuvos kunigų važinėjimai į užsienio šalis. Kodėl? KGB išleidžia daugumoje kunigus—saugumo bendradarbius.

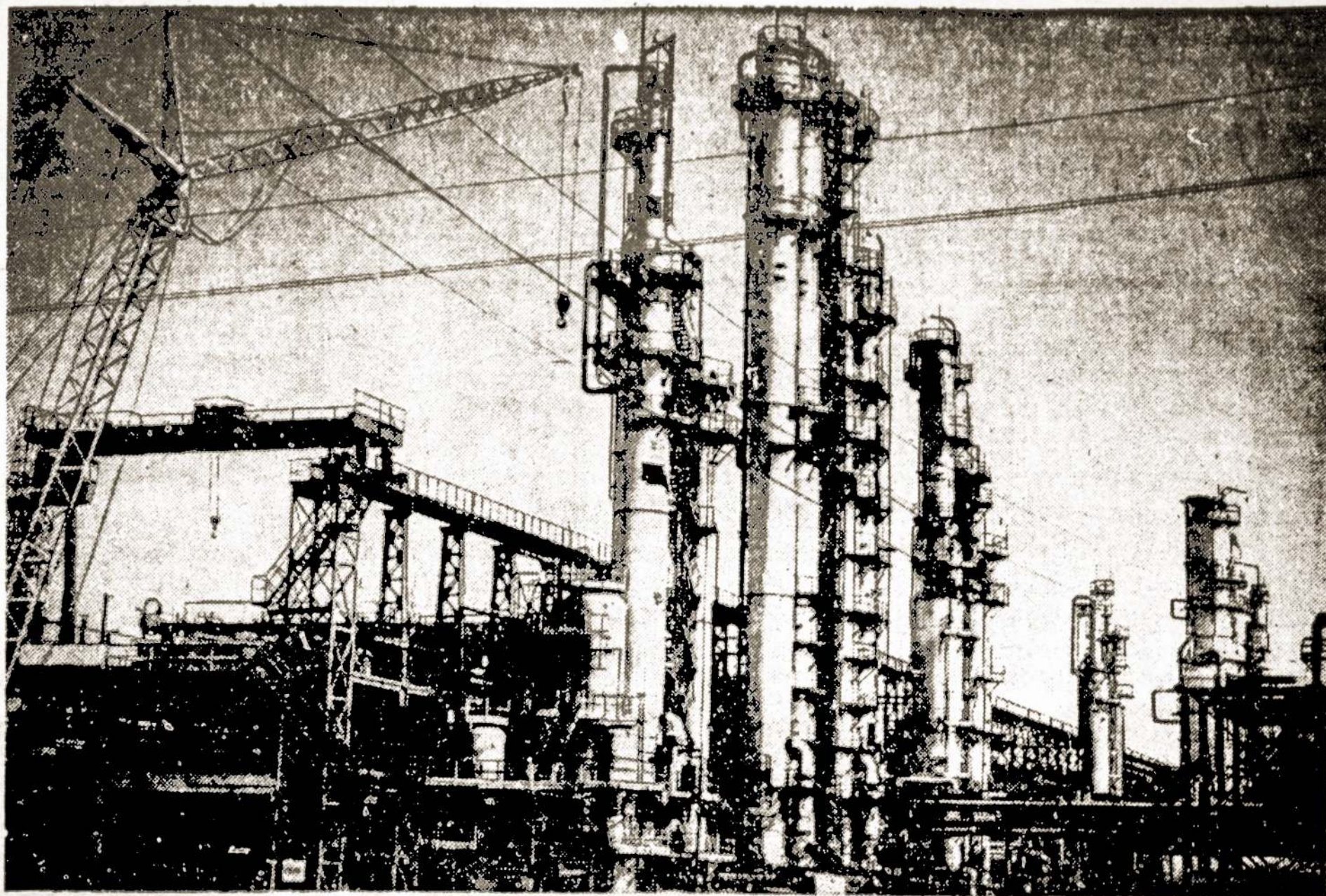
Nabagai Lietuvos kunigai. Atvykę pasisvečiuoti Amerikon negalės nė i lietuviškas bažnyčias užėiti.

Niekas taip nenervina reakcinių nacionalistų, kaip emigracijos lietuvių turistinės kelionės į Lietuvą. Kokių pažiūrų ar įsitikinimų bebūtų, nuvykę dauguma pamato, kad ten taip nėra, kaip čia jiems pumpuojama į galvas. Gal ir nėra kaip čia Amerikoje, bet žmonės gyvena, ir gyvena daug pasiturinčiau, negu gyveno anksčiau; stato naują gyvenimą ir žino, kad rytoj bus geriau, negu yra dabar, ateitimi beveik nėra ko rūpintis, darbo bus visuomet, apsigirsi—gydys, jeigu vaikai nori mokytis—gali mokytis...

Sugrįžusių iš turistinės kelionės toks pakeitimas požiūrio į Lietuvą, reakciniams nacionalistams peilis po kaklu. Bet ką gi, kaip seno arklio negalima išmokinti eiti vaga, taip suaugusiam žmogui smegenų nebeišplausi.

Bet yra ir jaunų žmonių, kurie vyksta pamatyti savo tėvų žemės.

MAŽEIKIŲ NAFTOS MILŽINAS—RIKIUOTĖJE

Mažeikių naftos perdirbimo gamyklos vaizdas.

N. Veržilovo nuotr.

Mažeikių naftos perdirbimo gamyklos pirmoji eilė pilnu projekti- niu galingumu pradėjo gaminti taip reikalingą pramonei duoną—kurą.

Čia, prie Varduvos krantų i dangų šauna švytinčios kolonos. Tai—naftos perdirbimo technologi- jos pagrindinis įrenginys—gamyk- los širdis. Didžiuliam plote iškilo dešimtys gamybinių ir administra- cinių-buitinių korpusų. Šalia jų—ši- luminė elektrinė. Veikia unikalūs vandens ir dujų valymo įrenginiai,

Clevelando "Dirva" jau šaukia, reikia kas nors daryti. Girdi, nepakanka, kad L. Moterų Federacija paskelbė atsišaukimą nukreiptą prieš jaunų žmonių keliavimą i Lietuvą, pravartu ir iš vadovybių laukti tokio informacijų žodžio.

Ar iš šio reakcinių nacionalistų naujo užmojo kas išeis, pamatysim.

Kalbant apie nacionalistų varomą propagandą, kad Lietuva okupuota, pavergta, tai yra niekas daugiau, o tik sąmoningas žmonėms "smegenų plovimas". Lengvesnio proto žmogus, žinoma, patiki, bet sveikai galvojantis žmogus nė už jokių pinigų tam netikės ir netik.

Ištis, kur logika! Jeigu kaip nacionalistai šovinstai sako, kad Tarybų Sąjungos gilumoje rusai daug prasčiau gyvena, negu Lietu- vos žmonės, tai kaip Lietuva gali būti okupuota, pavergta! Nejaugi pavergėjas pavergtajam leis leng- viau gyventi, negu pats gyvena.

Tokio dalyko istorijoje nėra bu- vę. Kolonijų žmonės daug prasčiau gyveno ir gyvena, negu metropoli- jų.

S. J. Jokubka

kurie patikimai saugo aplinką nuo užteršimo.

Kartu su pramoniniais objektais pastatyta daugiau kaip 220 tūk- stančių kvadratinė metrų gyvena- mojo ploto, vidurinė mokykla, profesinės technikos mokykla, ligoninė ir daug kitų pastatų, skirtų gamy- bininkų darbo ir buitines sąlygoms gerinti.

Tešiant toliau darbų estafetę, jau pakloti pamatai naftos perdirbimo gamyklos antrosios eilės pagrindi- niam technologijos įrengimui. Sta- tybininkai netrukus naftininkams atiduos naudoti naujus gamybinius pajėgumus, Bugenių geležinkelio stoties pirmąją eilę. Stos rikiuotėn antrasis šilumos ir garo katilas elektrinėje.

Kaip sako Lietuvos KP Centro Komiteto pirmasis sekretorius P. Griškevičius, naujosios įmonės reikšmė sunku įvertinti. Jai stojus rikiuotėn, benzinas, dizelinis kuras, mazutas, suskystintos dujos ir kiti naftos produktai, kurie respublikos kuro balanse sudaro daugiau kaip 50 procentų, bus gaminami vietoje.

Kad geriau išsivaizduotume, kokia šio naftos perdirbimo milžino svar- ba, vien transporto, tiekiant respu- blikai naftos produktus, išlaidos sumažės 2.5 karto. Tuo būdu bus išlaisvinta daug geležinkelio vago- nų, respublikos liaudies ūkis bus operatyviau ir ritmingiau aprūpina- mas naftos produktais. Tai turės teigiamos reikšmės visų liaudies ūkio šakų ekonominei veiklai.

Auga ir plečiasi naftos perdirbi- mo milžinas. Kartu su juo dau- giauaukščiau namais puošiasi Mažeikiai—respublikos naftininkų mies-

tas. Per mėnesį čia dabar atšvenčia įkurtuvių daugiau, negu vidutiniš- kai per vienerius devintojo penk- mečio metus. Numatyta pastatyti stambų prekybos centrą, kultūros rūmus, plačiaekraninį teatrą. Ma- žeikiai naftos milžino dėka tampa stambiu Lietuvos šiuolaikiniu pra- monės centru.

TRUMPAI

— Apie kongresmanų girtuokliavi- mą seniai eina kalbos kongreso koridoriuose. Dabar girtuokliavi- mas pavirsta pasiteisinimu, kad neblaiviam stovyke jie (kai kurie kongresmanai) buvo papirkinėjami ir darė kitus neleistinus ėjimus. Pavyzdžiais gali būti Michael Myers, John Jenrette, Robert Bau- man.

— Gvatemalos valdžia pasirašė su JAV firmomis kontraktą, kad pravestų vieškelį, kuris būtų nau- dingas JAV daugnacionalinėms korporacijoms ir reikalui esant naudingas kariuomenės perkėli- mams i kaimyninių šalių pasienius.

— Vakarų Vokietijos balsuotojai savo balsais užgyrė kanclerio Hel- mud Schmidt detentės su Tarybų Sąjunga politiką.

— Suomija ir Tarybų Sąjunga pasirašė protokolą bendradarbiavi- mo aukštojo mokslo srityje 1980-1984 metams.

— Hunter kolegijos auditorijoje Niujorke įvyko gydytojų ir moksl- ninkų konferencija "Medical Conse- quences of Nuclear Weapons and Nuclear War". Konferencijos daly- viai užgyrė rezoliuciją, raginančia kongresą užgirti SALT II sutartį ir siekti santykių su TSRS.

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50;
Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00;
foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Apie Irako ir Irano nesantaiką

Rašant šį vedamąjį, Irakas su Iranu tebesišneka ginklų kalba. Kodėl šios šalys nesutaria, kai abi užima antiimperialistines pozicijas, aktyviai kovoja už ekonominę ir politinę nepriklausomybę, kai abi nepritaria Camp David sutarčiai, kai abi remia antisionistinę kovą, nukreiptą prieš Izraelį, daugeliui gal keista.

Tarp šių abiejų šalių nesantaikos priežasčių yra daug. Vienos jų prieš amžius susiformavusios šio rajono etninėje-religinėje sanklodoje, kitos— naujos, atsiradusios, kai Iraną dominavo JAV imperializmas per savo statytinį šachą ir jo kličą.

Kaip žinia, imperialistų padikuotas Irano šachas su savo kariuomene, apginkluota Amerikos ginklais, 1971 metais Persų įlankoje okupavo tris Irako salas. Iranas tada buvo JAV imperializmo tvirtovė šiame rajone ir Irakui atsiimti salas nebuvo jokios vilties. Irane prasidėjus revoliucijai ir šachui pabėgus į užsienį, Irano revoliucinė vyriausybė irgi pasisakė prieš salų gražinimą Irakui tol, kol Jungtinės Valstijos kišis į Persų įlankos šalių reikalus.

Be to, nesantaika vyksta ir dėl to, kad Irakas remia arabų, kurdų ir beludžių mažumas Irane (šios tautybės gyvena abipus sienos). Iranas tai laiko kišimusi į jo vidaus reikalus.

Tačiau susirėmimo ginklais priežastis yra kitur. Šios priežasties šaknys yra naftą eksportuojančių šalių organizacijoje (OPEC), kur seniai vyksta ginčai dėl naftos kainų nustatinėjimo, o pastaruju metu naftos monopolijų užmačios per jos patikimą Saudi Arabiją Irano naftą išstumti iš pasaulio rinkos plius JAV siekiams, kad Irano revoliuciją nuvarius nuo koto.

Saudi Arabijos naftos eksportą turi monopolizavusi Arabian-American Oil kompanija, kurios sudėtyje yra Amerikos Exxon, California Standard, Mobil ir Texaco kompanijos. Saudi Arabija joms naftą parduoda \$4 pigiau statinę, negu kitos šalys parduoda, o jos pasaulio rinkoje parduoda lygiai už tiek, už kiek parduoda kitos šalys.

Rugsėjo pirmoje pusėje įvykusiame OPEC šalių susirinkime Vienoje, Irano naftos ministras Ali Akbar Moinfar, remiamas Alžiro ir Libijos, nors tarp eilučių, tiesmukai pasakė, kad Arabian-American Oil kompanijoje yra vagių. Tai girdėdamas Saudi Arabijos ministras išėjo iš susirinkimo, kartu su juo ir Irako ministras.

Prasidėjus Irano revoliucijai, naftos monopolijos sunerimo, koks likimas laukia Irano naftos telkinių, refinerijų. Irakui tie telkiniai irgi kvepia. Saudi Arabija patikimiausia naftos monopolijų šalis. Paskui ją iš paskos seka Irakas. Ir ko daugiau reikia! Kad viskas gerai išeitų, prez. Carteris į Saudi Arabiją jau net pasiuntė lėktuvų.

Kokios taikos jie nori ir siekia

Amerikos liaudies nuotaikos yra, kad pasaulyje būtų taika. Tik koks protiškai nedakepęs šneka, jog reikia pasaulinio karo, nes pasaulyje jau pasidarė perviršis žmonių. Už taiką šneka netgi ir tie, kurie pritaria karo "vanagų" politikai, nes atvirai kalbėti už karą per daug nepopuliaru.

Politikieriai, ypač kandidatai į prezidento postą, kaip demokratų Carteris, taip respublikonų Reaganas, jausdami liaudies nuotaikas, irgi mušasi į krūtinę, jog esą už taiką pasaulyje. Bet už kokią taiką? Už taiką iš jėgos pozicijų, už taiką padiktuotą grąšinimais branduoliniu ginklu.

Respublikonų Reaganas to netgi neslepia. Atvirai kalba, jog Amerikai reikia ginkluotis, kad pasaulis ją respektuotų, kad prie derybų stalo galėtų dominuoti ne tik antraeilės šalys, o net ir tokia Tarybų Sąjunga. Prez. Carteris balsuotojus net įspėjo, kad šie prezidentiniai rinkimai lems pasauliui taiką ar karą. Vadinasi, jeigu Reaganas bus išrinktas, tai bus karas, o jeigu Carteris bus perrinktas—taika.

Sveikai galvojant, darosi išvada, kad respublikonų Reaganas yra atviras už taiką iš jėgos pozicijų, o tuo tarpu prez. Carteris pučia balsuotojams dūmus į akis.

Kad supratus, jog prez. Carteris už taiką pasaulyje irgi iš jėgos pozicijų, toli nereikia eiti. Pavyzdžiais gali būti karinio biudžeto didinimas, karo laivyno telkimas Persijos įlankoje, Indijos vandenyje Garcia saloje bazių plėtimas, Saudi Arabijon karo lėktuvų pasiuntimas, Vakarų Europoje bandymai išdėstyti raketas ir t. t. Ir visa tai ar ne grąšinimai?

Logika diktuoja, kad barškimas ginklais, gąsdinimas raketomis, branduoliniu ginklu ir išbarstytomis karinėmis bazėmis užsienio šalyse, nieko gero nežada taikai ir netgi nėra taika, o tik siekimas šaltojo karo ir kūrenimas židinio, kuris bile kada gali suliepsnoti pasauliniu karu, daug baisesniu už praeitą karą.

Taika tegalima tik per SALT sutartis, kurias prezidentas turi padėjęs ant lentynos, per nusiginklavimą, per ne iš jėgos pozicijų derybas. Tačiau nei Carteris, nei Reaganas apie tokį taikos siekimą neprasitaria nė žodeliu, nežiūrind kad Amerikos liaudis už taiką pasaulyje.

2

DIENOS TEMOMIS

PENSININKAI KELIA BALSĄ

Amerikos darbininkams nelengva buvo išsikvoti Social Security pensijas, kad sulaukus senatvės nereiktų šunis lodinti. Bet praktika rodo, jog kova už pragyvenimą sulaukus senatvės nepasibaigė. Ryšium su didėjančia infliacija, kai ir dirbantiems mėsa vos beįperkama, tūkstančiai Social Security pensininkų vos vos bepragyvena sausa duona.

Bruzda Social Security pensininkai seniai, reikalauja, kad į juos valdžia atkreiptų dėmesį. Subruzdė ir Kalifornijos pensininkai. Įvyksioje Fresno mieste pensininkų konferencijoje, kurioje dalyvavo apie 400 delegatų, atstovaujantys virš 300,000 Social Security pensininkų, tarė rūstų žodį reikalaudami, kad pagal pragyvenimo brangėjimą pensijos būtų didinamos du kartus per metus, o ne viena kaip dabar yra, kad pensininkams nebūtų keliamos nuomos už butus, kad nebūtų bandoma pensininkus apmokestinti pajamų mokesčiais už gaunamas pensijas ir t. t.

BALOTAS DARBUI IR TAIKAI

Visoje šalyje, nuo Maine valstijos iki Kalifornijos, kyla liaudyje iniciatyva, kad per prezidentinius rinkimus būtų balotas balsuoti už darbą ir taiką. Kad toks balotas per rinkimus būtų, Oaklande pasirašė jau 5,000 balsuotojų, Bostone vyksta kampanija surinkti reikalingus 10,000 parašų, apie balotą svarstė automobilių pramonės darbininkai, ir daug kur kitur.

Pagal balotą balsuotojai reikalauja, kad federalinė valdžia atsakytų didinti militarinį biudžetą, pastotų kelią infliacijai, kad pajamų mokesčiai būtų nukreipti krašto ūkio kėlimui, organizavimui naujų darbų...

IŠSTOTŲ IŠ JUNGTINIŲ TAUTŲ

Arabų tautos ir pritarančios joms kelia sumanymą, kad Izraelis reiktų pašalinti iš Jungtinių Tautų už nesiskaitymą su šios organizacijos nutarimais. Kad taip neatsitiktų,

prez. Carteris turėdamas galvoje Amerikos žydų sionistų balsus, pasiskubino kuo skubiausia viešai pareikšti: Jeigu Izraelis bus pašalintas iš Jungtinių Tautų, tai ir JAV išstos.

Tokiu pareiškimu prezidentas parodė, kad jam rūpi daug daugiau žydų sionistų balsai, o ne pasaulio nuotaikos, atsispindinčios Jungtinėje Tautose. Kad ir dauguma tautų pasisakytų už Izraelio pašalinimą, JAV su tuo nesiskaitytų, nežiūrind kad ir izoliuotasi nuo pasaulio, kaip yra izoliavęsis Izraelis.

NEUTRONINĖ BOMBA

Praeito mėnesio 30 d. senatas užgyrė skirti \$4 milijonus gaminiui neutroninės bombos komponentų ir krovimui jų į sandėlius, kol dar jų nereikia. Tai vienas iš džiugiausių ėjimų didžiajam biznui, nes ši bomba žudo žmones, o fabrikus ir šiaip biznio įstaigas palieka nesugriautas. Be to, bomba galima panaudoti ir prieš sukilusius žmones, juos išnaikinant, o visa kita paliekant kaip yra.

Tokiai bombai komponentų gamyba yra ne tik krašto ūkiui tragedija, o ir taikai pasaulyje. Senate karo krankliai to nepaiso.

Keturi bilijonai dolerių kiek duotų naujų darbų statant liginines, tiesiant vieškelius, statant pigius butus, mokyklas, o dabar...

PRIE KO PRIVES

Karas Vietname prasidėjo labai išlengvo—colis po colio, kol išsivystė į tikrą karą už neva Amerikos saugumą. Karas buvo prakištas, bet saugumui kaip nebuvo grėsmės, taip nėra.

Dabar pagal prez. Carterį ir jo patarėją Brzezinskį, Amerikos interesų saugumui didžiausia grėsmė yra Vidurio Rytuose. Ir štai Pentagonas telkia savo karo laivus Persijos įlankoje, gabena lėktuvus Saudi Arabijon, kuria bazes Egipte ir Vidurio Rytų apylinkėje.

Ir prie ko tas veda! Ar nekvepia ėjimais, kokie buvo pradėti organizuojant Vietnamo karą? Lygiai taip išlengvo—colis po colio.

Tautų parlamento už taiką atsišaukimas

Pasaulio tautų parlamente už taiką 2,260 jo dalyvių iš 134 šalių ir daugiau kaip 100 tarptautinių organizacijų vardu vieningai buvo priimtas atsišaukimas, raginantis pasaulio tautas vienytis kovai už tai, kad būtų pašalinta branduolinio karo grėsmė.

Dokumente sakoma: "Pasaulio tautos labai susirūpinusios. Pasaulinio branduolinio karo pavojus niekad nebuvo jaučiamas taip aštriai.

Branduolinės ginkluotės didinimas, mirties arsenalų kaupimas pasiekė kritinę ribą. Jeigu šis procesas vyks toliau, iškilis žmonijos sunaikinimo grėsmė.

Nauja branduolinė strategija—tai klastinga apgaulė mėginant įtikinti tautas, kad galima kariauti ribotą arba lokalinį branduolinį karą, kuris neperaus į globalinę branduolinę katastrofą. Mes kategoriškai atmetame šią pavojingą, nežmonišką doktriną!

Viso pasaulio tautos, kurios savo pasiaukojama kova sugebėjo daugiau kaip tris dešimtmečius neleisti kilti pasauliniam karui ir paskyrė tiek jėgų nusiginklavimo ir įtempi-

mo mažinimo vardan, atsisako būti šių kėslų bendrininkės. Jos reikalauja nebedidinti ginklavimosi, nutraukti žvaginimą ginklais, padaryti galą agresijos ir karinio šantažo aktams, pašalinti branduolinio karo grėsmę.

Mes apeliuojame į politinių ir valstybinių veikėjų išmintį ir atsakomybę jausmą, mes kreipiamės į vyriausybes:

Atsisakykite naujų ginklavimosi programų! Nutraukite naujų rušių masinio naikinimo ginklo—raketinio, branduolinio, neutroninio, cheminio ir bet kurio kito—gamybą! Sumažinkite karines atsargas! Uždrauskite branduolinį ginklą! Derybos! Kito kelio nėra!

Mes kreipiamės į visus, kam brangi taika:

Šiandien maža reikšti susirūpinimą! Maža nerimauti! Tautos gali apginti taiką—įgyvendinti savo pirmučiausią teisę! Reikia veikti!

Atmeskime viską, kas mus skiria! Susivienykime kovai už tai, kad būtų pašalinta branduolinio karo grėsmė!

Vilnis, 1980 spalio 30

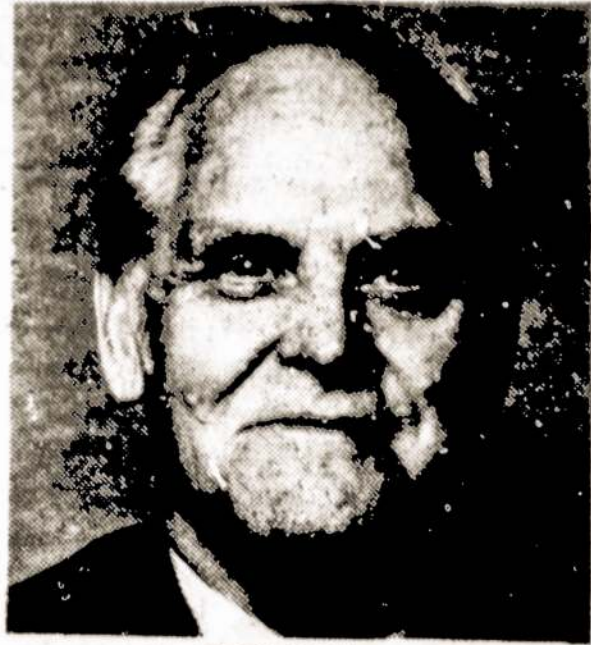
Komunistų kandidato Gus Hall kalba

JAV Komunistų partijos generalinis sekretorius ir komunistų kandidatas į šalies prezidento postą Gus Hall laikraščio "Daily World" bičiulių susitikime pasakė rinkiminę kalbą, kurioje jis palietė keletą užsienio politikos klausimų.

Jis kritikavo stambiojo biznio kandidatų į prezidento postą rinkimines programas, pabrėždamas, kad jų politinės platformos nesiūlo būdų nė vienai iš opių problemų, kurios yra iškilusios šaliai, išspręsti. Visa, ką jie turi, tai karo, branduolinio karo programą, pažymėjo jis. Svarbiausia, vyraujanti jų problema—tai branduolinio karo grėsmės didinimo problema, karo, kuriame nebus nei nugalėtojų nei nugalėtųjų, karo, kuris bus tik naikinimas, niokojimas ir griovimas. Mūsų užsienio politikoje, kuri atspindi karinio—pramoninio komplekso interesus, vyrauja reakcingiausi ir nusikalstamai beprotiški elementai—ruošimosi termbranduolinei katastrofai šalininkai. Tokiomis sąlygomis amerikiečiai raginami pasirinkti vieną iš trijų "vanagų", kurie kovoja už tai, kuris iš jų greičiau pastūmės Jungtines Valstijas į bedugnę, pasakė G. Hall.

Siuo istoriniu laikotarpiu, pažymėjo G. Hall, svarbiausia yra branduolinę pusiausvyrą tarp Tarybų Sąjungos ir Jungtinių Valstijų. Civilizacijos išlikimas mūsų planetoje, ir čia nėra jokios hiperbolės, priklauso nuo TSRS ir JAV jėgų balanso.

Kalbėdamas apie reakciją Jungtinėse Valstijose ir įvykius Lenkijoje, G. Hall pasakė: neseniai trys kandidatai į prezidento postą—Carteris, Reaganas ir Andersonas, kurie niekad gyvenime nerėmė

GUS HALL

streikų, o buvo iš esmės streiklaužiai, staiga, vos neparmušdami vienas kito, šoko rungtyniauti, kuris pirmasis pasiūps šūkį: "Remiame Lenkijos darbininkus". Ši šūkį taip pat parėmė kongresas, biznierių, buržuaziniai laikraščiai, radijas ir televizija, AFL-CIO biurokratai, kurie neremia streikų nei Jungtinėse Valstijose, nei Pietų Afrikos Respublikoje, nei Čilėje. Norėčiau paklausti, kur buvo šie naujieji "bičiuliai", kai darbininkai Jungtinėse Valstijose buvo išmetami į gatvę, o jų streikus slopinę reaktiniai įstatymai? Jie rūpinasi Varšuva ir Gdansk, o kodėl ne New Buffalo ir Youngstown? Kodėl šie "Lenkijos darbininkų bičiuliai" išjungė ir kryžiaus žygį už mėsos kainų sumažinimą Lenkijoje tuo metu, kai mėsa pasidarė pernelg didelė prabanga ant darbininko amerikiečio stalo? Kur buvo šie "kovotojai", kai Amerikos darbininkai kovojo už savo profsąjungos įkūrimą kompanijos Stevens fabrikuose? Jie buvo ten, kur jie nuolat yra—gynė didžiojo biznio, karinio-pramoninio komplekso interesus.

Reikalingi ekonominiai santykiai

SNO Generalinės Asamblėjos specialiojoje sesijoje svarstomas ekonominis klausimas, kurį pasiūlė šios sesijos iniciatorės—besivystančių šalių "Grupė-77". Šios šalys paruošė gerai motyvuotus dokumentus, kurie tiesiog priremia prieš sienos sesijos darbe dalyvaujančias kapitalistines valstybes. Juk iš esmės sesijoje sprendžiamas tarptautinis ginčas dėl ekonominių santykių tarp išsivysčiusių kapitalistinių valstybių ir besivystančių kraštų. Kaip tik šie neteisingi santykiai lėmė, kad besivystančios valstybės Vakarams jau skolingos apie 300 milijardų dolerių, o jose gyvenantys 850 milijonų žmonių yra sunkioje socialinėje-ekonominėje būklėje, daugelis net badauja, nepajėgia apsiginti nuo siautėjančių ligų, neturi darbo ir pastogės. Kita vertus, Vakarų monopolijos, plačiai išnaudodamos besivystančių šalių turtus, naudingas iškasenas ir įvairią žaliavą, kraunasi sau milijardinius pelnus. SNO Generalinės Asamblėjos specialiojoje sesijoje besivystančios šalys siekia iškovoti teisingus ekonominius santykius su išsivysčiusiomis kapitalistinėmis valstybėmis, likviduoti Vakarų diktatą ir diskriminaciją ekonominiuose santykiuose.

Sesijoje daugelio valstybių delegacijai išdėstė gausybę faktų, kaip Vakarai, išnaudodami besivystančių šalių nacionalinius turtus, ant silpnų šių valstybių ekonomikos pečių užkrauna didelę naštą monopolijų naudai. O tais atvejais, kai besivystančios šalys nori gauti kreditų ar vertingesnės technikos savo

Vilnius, 1980 spalio 30

ekonomikai vystyti, didžiosios kapitalistinės valstybės, ypač Jungtinės Amerikos Valstijos, Vokietijos Federatyvinė Respublika, Japonija ir kai kurios kitos reikalauja ir politinių privilegijų. Dalis Lotynų Amerikos, Azijos ir Afrikos besivystančių valstybių jau įkintytos ir Vakarų karinę mašiną, jų teritorijose yra Pentagono karinės bazės. Štai kodėl teisingų ekonominių santykių tarp besivystančių ir išsivysčiusių valstybių nustatymas, kaip pareiškė SNO Generalinis sekretorius Kurtas Valdhaimas, būtų indėlis į taikos išsaugojimo ir tautų saugumo, tarptautinio įtepmimo mažinimo reikalą.

Disonansu sesijoje nuskambėjo JAV valstybės sekretoriaus E. Maskio kalba, kurioje jis besivystančių šalių vargus bandė pateisinti gilia ekonomine krize Vakaruose. Dar daugiau, jis atvirai pareiškė pasipiktinimą tomis valstybėmis, kurios nenori pusvelčiui parduoti savo naftos, suversdamas joms kaltę dėl ekonominės krizės Vakaruose. Apie tikrąjį besivystančių šalių ekonominių sunkumų kaltininką—Vakarų monopolijas E. Maskis nekalbėjo. Kitaip sakant, jis parėmė grobuonišką Vakarų monopolijų politiką, reikalaujamas, kad naftą eksportuojančios valstybės tiktų joms naudingomis sąlygomis savo energetikos išteklius. E. Maskis taip pat nelietė besivystančių šalių kelto nusiginklavimo klausimo. Juk sumažinus ginklavimosi varžybas, Vakarams atsiskakius savo militaristinių programų, besivystančių šalių nuomone, būtų galima iš esmės pagerinti ekonominį bendradarbiavimą Apolinaras Sinkevičius

Sionistų lobistai Jungtinėse Amerikos valstijose

[Straipsnio dalis "Plati veikimo dirva"]

Dabartinė Amerikos senato sudėtis sudaro dideles galimybes sionistų lobistams veikti. Pažiūrėkime, ką apie tai kalba patys sionistai. Laikraštyje "Washington Post" anksčiau minėtas M. Emitajus atvirai kalbėjo štai ką: "Jeigu mums reikalingas balsas senatoriaus nuo kurios pramoninės valstijos, kurioje gyvena žydai, o jis atsisako mums padėti, tai jam šitai niekad geruoju nesibaigs".

Todėl senate susidarė tokia padėtis, kad kai kurie senatoriai piktnasi sionistų lobistų metodais Jungtinėse Valstijose, bet vis dėl to jie kiekvieną kartą balsuoja už Izraelį. Faktai rodo, kad sionistai šiurkščiausiu būdu nuslopina bet kokias kritines spaudos pastabas, šantažuoja žmones, apkaltindami juos antisemitizmu.

Štai ką apie tai kalbėjo prieš kurį laiką buvęs senatorius Aburezkas: "Izraelio lobistai—patys įtakingiausi mūsų šalyje. Jie gali priversti milijonus Amerikos žydų daryti viską, ko tik jiems reikia".

Ir jie tikrai daro "viską, ko reikia". Pavyzdžiui, kai SNO Generalinė Asamblėja priėmė nutarimą pakviesti Palestinos Išsivadavimo organizacijos atstovą, dalyvauti savo plenariniuose posėdžiuose, tai šis nutarimas sukėlė Amerikos sionistų pyktį ir audringą susierzinimą, pastarieji daro viską, kad bet koku būdu sužlugdytų taikų sureguliuojimą, Artimuosiuose Rytuose. Protestuodami prieš šį SNO nutarimą, sionistai net susprogdino SNO knygyną ir informacinį centrą Los Angeles.

JAV sionistai ir proizraelietiški lobistai griežtai pasmerkė bendrą Tarybų Sąjungos ir JAV 1977 m. spalio 4 d. pareiškimą dėl Artimųjų Rytų, kuris, kaip žinoma, numatė teisingus kelius Artimųjų Rytų problemai sureguliuoti. Jie pradėjo ryžtingą kampaniją prieš Baltuo-

sius rūmus, stengdamiesi, kad ne-susidarytų sąlygos atnaujinti Ženevos konferencijos Artimųjų Rytų klausimu darbui, apie ką aiškiai pasakyta Tarybų Sąjungos ir Amerikos pareiškime. Ir kaip visada tokiais atvejais, sionistų lobistus draugiškai parėmė JAV karinio-pramoninio komplekso atstovai. Visa ši kampanija JAV buvo pradėta buvusio Izraelio užsienio reikalų ministro M. Dajano nurodymu. Pastarasis tuo metu buvo Jungtinėse Valstijose, todėl, nors J. Carterio administracija formaliai ir nepasiskelbė pareiškimo, kad atsisako suderinti su Tarybų Sąjunga dokumento, jinai vis dėlto nusileidę sionistams ir Izraeliui.

Palaidojo šį svarbų dokumentą, Baltieji rūmai pasirinko separatinio Camp David sandėrio organizavimo kelią; jo iniciatoriai buvo sionistai. Glaudžiai bendradarbiaudami su JAV valdančiais sluoksniais, jie parengė ir Izraelio bei Egipto sutarčių tekstą. Tuo jie išplėšė Egiptą iš vieningo arabų pasipriešinimo Izraelio agresijai fronto ir pririšo jį prie Pentagono karinių vežėčių. Šitai didžiausias arabų šalies prezidentas tapo pikčiausių arabų nacijos priešų sąjungininku ir draugu. Dabar "bešališkai" tarpininkaujant JAV prezidentui, šonkančiam pagal sionistų lobistų dūdelę, Beginas ir Sadatas stengiasi išspręsti keturių milijonų Palestinos arabų likimą, parengdami susitarimą dėl "administracinės autonomijos" Palestinos arabams.

Gyvenimas parodė, kad Carterio administracijos atsisakymas nuo 1977 m. spalio 11 d. Tarybų Sąjungos ir Amerikos pareiškimo bei netrukus po to įvykęs Camp David sandėris, be abejo, atitolina teisingą Artimųjų Rytų konflikto sprendimą.

S. Astachovas
Iš "Laikas ir įvykiai"

Konsulo Edmundo Juškio kalba

TSRS ambasados Vašingtone pirmasis sekretorius konsulas Edmundas Juškys šią kalbą pasakė spalio 5 dieną, "Vilnies" salėje per Lietuvos TSR 40-mečio minėjimą.

Spausdiname ją truputį sutrumpintą skaitytojams, kurie neturėjo progos būti minėjime. Red.

Visos Tarybų Sąjungos šventė

Gerbiamos draugės!
Gerbiamieji draugai!
Gerbiamieji!

Džiugu šiandien matyti jus čia susirinkusius paminėti Tarybų Lietuvos 40-ties metų jubiliejų, kuris iškilmingai, šventiškai ir labai džiaugsmingai šią vasarą buvo pažymėtas Lietuvoje—jūsų senojoje tėvynėje.

Iš visų Lietuvos miestų ir kaimų, iš visų jos kampelių tūkstančių tūkstančiai susirinko, minios minios suplaukė į senąjį Vilnių, kad galėtų atšvesti šią didžią lietuvių tautos šventę.

Erdviuose Sporto rūmuose įvyko Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komiteto ir Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos jungtinis iškilmingas posėdis. Glaustai apžvelgdamas lietuvių tautos revoliucinių kovų kelią bei laimėjimus socializmo ir komunizmo statyboje,

pranešimą posėdyje padarė Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komiteto Pirmasis Sekretorius drg. Petras Griškevičius.

Tarybų valdžios atkūrimo ir įsijungimo į TSRS sudėtį 40-čiui skirtą įvykių iki šiol neregėto grožio ir meninio lygio respublikinė Dainų ir šokių šventė, kurioje dainavo, šoko ir grojo 36 tūkstančiai geriausiųjų meno saviveiklos dalyvių. Iš 400 tūkstančių Respublikoje esančių meno saviveiklos entuziastų atkakliu darbu iškovojo galingą teisę dalyvauti toje šventėje.

Kartu su mumis, su Tarybų Lietuvos darbo žmonėmis, šį įvykių, lemiamos reikšmės lietuvių tautai turėjusį istorinį įvykį pažymėjo ne vien Tarybų Lietuva. Tarybų Sąjungos Komunistų Partijos Centro Komitetas ir Tarybų šalies vyriausybė atsuntė ne tik malonų sveikinimą, bet ir savo atstovą, žinomą partinį ir valstybinį veikėją, kandidatą į TSKP CK Politinio Biuro narius drg. M. Gorbačiovą. Visos Tarybų šalies sąjunginės respublikos atsuntė savo aukščiausio lygio delegacijas. Tokiu būdu savo pagarbą Lietuvai akivaizdžiai pademonstravo Armėnija ir Rusija, Kazachija ir Ukraina (Nukelta į ketvirtą puslapį)

Konsulo Edmundo Juškio kalba

(Atkelta iš 3-čio puslapio)

na, Estija ir Baltarusija, visos Tarybų Sąjungos respublikos, visos tarybinės tautos, parodydamos kaip, Tarybų šalyje įsiviešpatavus marksistinei-lenininei pažiūrai į nacijas, nugalėjus tarybinei santvarkai ir socializmui, vešliai sulapojo tarybinių tautų draugystę.

Tarybų Lietuvos 40-čio šventėje dalyvavo atstovai iš užsienio valstybių: Lenkijos Liaudies Respublikos, Vokietijos Demokratinės Respublikos, Vengrijos Liaudies Respublikos, Suomijos, Švedijos, Austrijos. Iš Anglijos ir Brazilijos, iš Kanados ir Australijos, iš Vokietijos Federatyvinės Respublikos ir Prancūzijos, iš Jungtinių Amerikos Valstijų ir Italijos, iš Argentinos ir Venecuelos į tą šventę atvyko skaitlingas būrys užsienyje gyvenančių lietuvių, kurie, nors ir būdami įvairių politinių pažiūrų, tikros meilės savo senajai tėvynei vedini, nepabūgo grąšinimų, draudimų ir represijų, atvyko, kad kartu su tauta, kuriai pagal savo kilmę priklauso, pažymėtų tos tautos šventę.

Kova buvo ilga ir sunki

Kaip ir visos pasaulio tautos, viso pasaulio tautų darbo liaudis, Lietuvos darbo žmonės išstisus amžius svajojimo ir kovojimo už išsilaisvinimą nuo priespaudos, išnaudojimo ir skurdo, už santvarką, kurioje nebūtų nė vieno badaujančio, nė vieno benamio, nė vieno neišimokslinuso, nė vieno apleisto ir užmiršto. Kovojo už santvarką, kurioje visos materialinės ir dvasinės gėrybės priklausytų ir būtų lygiai prieinamos visiems, kurioje laisvas nuo bet kokios politinės, socialinės, rasinės ir nacionalinės priespaudos darbo žmogus turėtų visas galimybes vystyti savo sugebėjimus ir talentus, gyventi pilnakraujį gyvenimą. Tačiau išstisus amžius tos Lietuvos darbo žmonių svajonės ir ta kova, kaip ir kitų pasaulio tautų kova, buvo nesėkminga.

Darbo žmonės išstisus amžius neturėjo mokslininkai pagrįstos revoliucinės teorijos, kuri nušviestų tokios kovos kelią ir atvertų jos perspektyvą. Jie neturėjo savo revoliucinės partijos, kuri, apsiginklavusi tokia teorija, sugebėtų mobilizuoti ir vesti darbo žmones į pergalingą kovą. Nebuvo, pagaliau, ir objektyvių istorinių sąlygų, visų pirma nebuvo darbininkų klasės, kuri, kaip parodė istorinis revoliucinės kovos patyrimas, vienintelė, stojusi tokios kovos priešakyje, yra pajėgi patraukti paskui save visą darbo liaudį, kad būtų įveiktas išnaudotojų klasių pasipriešinimas ir sukurta kitokia, nauja visuomenė, apie kurią buvo tiek daug svajota ir dėl kurios buvo tiek ilgai kovota.

Tačiau atėjo laikas, kai tokia teorija atsirado. Tai K. Markso ir F. Engelso sukurta revoliucinė mokslinio komunizmo teorija. Atėjo laikas, kai atsirado tokia partija. Tai V. Lenino ir jo bendražygių įkurta komunistų partija Rusijoje. Kapitalizmui perėjus į paskutinę savo vystymosi stadiją, tapus monopolistiniu kapitalizmu, susikūrus ir išaugus darbininkų klasei, atsirado ir objektyvios istorinės sąlygos socialistinei revoliucijai. Revoliucijai, kuri, skirtingai nuo visų kitų anksčiau buvusiųjų turėjo tikslą ne pakeisti vieną išnaudojimo ir priespaudos formą kita išnaudojimo ir

priespaudos forma, o pakeisti visą politinę ir socialinę santvarką iš pagrindų, panaikinti bet kokią darbo žmogaus priespaudą visiems laikams.

Tokia revoliucija įvyko. Tai Didžioji Spalio Socialistinė revoliucija, paskelbusi naują, socializmo ir komunizmo erą žmonijos istorijoje. Tos revoliucijos poveikyje 1918 metais Tarybų valdžia buvo paskelbta ir Lietuvoje, kurios liaudis, komunistų partijos vadovaujama, pakilo lemiamam mūšii už išsilaisvinimą nuo socialinės ir nacionalinės vergovės.

Kalbant čia, Jungtinėse Amerikos Valstijose, kur lietuviškuose leidiniuose ir kalbose dominuoja buržuazinė, antikomunistinė ir antitarybinė istorinių įvykių interpretacija, verta prisiminti, kad kapitalistinės santvarkos Lietuvoje apologetai šį trumpą, bet labai svarbų Lietuvos darbo žmonių revoliucinės kovos tarpsnį visada siekė paskandinti užmarštin, troško ir tebetrokšta išbraukti iš istorijos puslapių. Buržuaziniai istorikai, kalbėdami apie 1918-1919 metų laikotarpį vaizduoja reikalą taip, tartum Lietuvoje 1918 metais nebūtų buvusi paskelbta jokia Tarybų valdžia, tartum revoliucinė V. Kapsuko-Mickevičiaus vadovaujama vyriausybė nebūtų pradėjusi jokių revoliucinių pertvarkymų, tartum Lietuvoje nebuvo Tarybų valdžią gnančių lietuviškos revoliucinės kariuomenės dalinių ir pan. Tarybinių istorikų darbai, mokslininkai objektyviai atskleidžiantys tikrąjį to meto įvykių paveikslą, skelbiami istorijos iškraipymu ar net jos klastote. Iš tikrųjų ne mokslininkai-marksistai, bet buržuaziniai istorikai klastoja Lietuvos istoriją, tempdami ją ant savo reakcinio, išnaudotojų klasės patogaus kurpalio. O tas kurpalis, tai buržuazijos ir jos tarnų siekimas įtikinti mases, tame tarpe išėivijoje, kad lietuvių tautai socializmas, atseit, buvęs ir esąs svetimas, kad Lietuvos darbo žmonės niekada, esą, jo nesiekė ir už jį nekovojo.

Kaip žinoma, Tarybų valdžia Lietuvoje 1918-1919 metais išsilaikė vos keletą mėnesių. Ne dėl to, kad lietuvių tautai socializmo idėjos būtų buvusios neripiūtinios, svetimos. Jauna Tarybų valdžia tada buvo užslopinta ne tik Lietuvoje. Socialistinės valdžios žaigai buvo sunaikinti Latvijoje ir Vokietijoje, Estijoje ir Vengrijoje, o kitose kapitalistinėse valstybėse prasidėjo iki tol neregėta antikomunistinė raganų medžioklė, kurią tikriausiai prisimena ne vienas ir iš čia salėje esančiųjų.

Kaip ir dabar, to meto imperialistinių valstybių valdantieji sluoksniai gerai suprato, kad socialistinė revoliucija bet kurioje šalyje, kad ir mažiausioje, sudaro didžiulį pavojų kapitalo viešpatavimui. Todėl darė viską, kad ta revoliucija būtų sužlugdyta, skubėjo į pagalbą visur, kur tik matė, kad kapitalistinėi santvarkai ir ju, išnaudotojų klasės broliams iškilo grėsmė prarasti savo įtaką ir valdžią. Neatsitiktinai ir besikuriantū buržuazinės Lietuvos kariuomenė, visų pirma siūta kovoms prieš Tarybų valdžios židinius Lietuvoje, dažniausiai buvo aprūpinta pusvelčiui arba dykai gautais angliškais, prancūziškais, amerikietiškais ginklais, apranga, maistu. O kaizerinės Vokietijos kariuomenės likučiai Lietuvoje dažnai suvaidindavo lemiamą vaidmenį buržuazijos mobilizuotų ginkluotų būrių susirėmimuose su bolševikų kariuomene. Apie tai, kad ir nenoromis prasitaria ir

TSRS-Indija: draugystė ir bendradarbiavimas

Hardvaras—nedidelis miestelis Indijos šiaurėje, Himalajų priekalnėse. Jo pavadinimas, išverstas į lietuvių kalbą, reiškia "vartai į dievų viešpatiją", kurie, kaip pasakoja legendos, gyvena aukštai kalnuose. Netoli, išsiveržusi iš urvu, prasideda indams šventa Gango upė.

Tačiau mūsų dienomis Hardvaras plačiai pagarsėjo dėl kitos priežasties. Netoli miestelio pastatyta sunkiųjų elektros įrengimų gamykla—viena didžiausių Azijoje. Jos produkcija—turboagregatai, kiti energetikos įrengimai, kondensatoriai, prietaisai—turi didelę paklausą šalyje.

Tai—vienas iš 70 stambių industrijų objektų, kurie pastatyti arba statomi Indijoje su TSRS pagalba. Respublikoje jie prasmingai vadinami "draugystės statybomis". Dabar šiose imonėse išlydoma maždaug trečdalis viso plieno, pagaminama daugiau kaip 30 procentų naftos chemijos produkcijos, 20 procentų elektros energijos, 80 procentų sunkiųjų metalurgijos įrengimų ir apie 60 procentų turbogeneratorių ir hidrogeneratorių. Plieno liejimo milžinai Bhilajuje ir Bokare sunkiųjų elektros įrengimų gamykla Hardvare, mašinų gamyklos Rančyje ir Durgapure, naftos perdūrimo kombinatai Baraunyje, Kojalyje ir Mathure sudaro nacionalinės ekonomikos valstybinio sektoriaus pamatą.

Tai gi šalis, kuri dar visiškai neseniai išveždavo beveik visus pramonės gaminius, dabar išveda į orbitą dirbtinius Žemės palydovus, naudoja atomą taikiems tikslams. Sunku įsivaizduoti šių dienų Indiją be didžiulių mokslinių ir techninių istaigų be milžiniškų gamyklų.

Labai didelę reikšmę respublikos ekonominio savarankiškumo stiprinimui, jos tolesnei pažangai turi vašingas bendradarbiavimas su Tarybų Sąjunga. Per pastarąjį ketvirtį šimtmečio Indijos ir TSRS prekybos apimtis padidėjo beveik šimtą kartų. Tai pabrėžė Indijos spauda, plačiai nušviėsdama šalyje surengtą Indijos ir Tarybų Sąjungos draugystės mėnesį, TSRS ir Indijos taikos, draugystės ir bendradarbiavimo sutarties pasirašymo 9-ąsias metines.

Mėnesio dienos šalis visuomenė, masinės informacijos priemonės

buržuaziniai istorikai. Ar tai eitu kalba apie mūšį prie Kėdainių, kur, sako, žuves pirmasis kovų už buržuazinę Lietuvą dalyvis Lukšys, ar apie susirėmimus Dzūkijoje, Žemaitijoje ar Aukštaitijoje.

To meto tarptautinėmis sąlygomis, kai pasaulinis kapitalizmas dar buvo absoliučiai dominuojančia jėga pasaulyje, Tarybų valdžia sugebėjo išsilaikyti tik Rusijoje su jos didžiuliais žemės plotais ir žmonių bei materialiniais resursais. Mažoje Lietuvoje Tarybų valdžia buvo pašmaugta, nes šiame kruvinaame darbe dalyvavo ne tik Lietuvos, bet ir didžiųjų kapitalistinių valstybių buržuazija. Jaunos Tarybų Lietuvos revoliucinės jėgos nesulaukė pagalbos iš niekur. Vienintelė šalis, kuri tokią paramą tikriausiai būtų suteikusi, buvo Tarybų Rusija, nes joje, kaip ir Tarybų Lietuvoje, buvo paskelbta šūkis: "Visų šalių proletarai, vienykitės!" Tačiau tuo metu ji pati pilietinio karo draskoma, kaudamasi prieš imperialistinių valstybių intervenciją, vedė

nurodė, jog Indijos ir Tarybų Sąjungos draugystė ir bendradarbiavimas yra svarbus taikos ir saugumo Azijoje užtikrinimo veiksnys. Pastaruoju metu tarptautinė padėtis smarkiai susikomplicavo, nes suaktyvino pinkles imperialistinės ir hegemonistinės jėgos. JAV orientuojasi į ginklavimosi varžybų stiprinimą, didina savo karinę galią Indijos vandenyne ir Persų ilankoje, plečia karinių bazių tinklą. Tokiomis sąlygomis dar didesnę reikšmę saugumo ir stabilumo Pietų Azijoje užtikrinimui igyja 1971 metų rugpjūčio mėnesį pasirašyta Tarybų Sąjungos ir Indijos sutartis.

Vienas svarbiausių mėnesio įvykių buvo Delhyje įvykęs nacionalinis Indijos ir Tarybų Sąjungos kultūros draugijos aktyvistų susitikimas, kuris praėjo kaip ryški dviejų šalių tautų draugystės manifestacija. Susitikime dalyvavo žymūs Indijos valstybės ir visuomenės veikėjai, pagrindinių politinių partijų lyderiai, parlamento nariai, taip pat tarybinės visuomenės delegacija.

Įvairiapusiški Indijos ir Tarybų Sąjungos santykiai—ryškus pavyzdys, rodantis kaip sėkmingai bendradarbiauja skirtingų visuomeninių sistemų valstybės, jeigu jų politiką įkvepia taikos ir tautų saugumo idealai,—pasakė susitikime Indijos informacijos ir radijo ministras V. P. Sathé.—Didžiulę reikšmę dvišalių ryšių stiprinimui turėjo TSKP CK Generalinio sekretoriaus, TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininko L. Brežnevo vizitas Indijoje 1973 metais.

Glaudūs TSRS ir Indijos politiniai ir ekonominiai ryšiai kelia Pekino vadovybės, taip pat tam tikrų sluoksnių Vakaruose susinerinimą ir nepasitenkinimą. Kinijos ir imperialistinė propaganda grubiai puola Tarybų Sąjungos ir Indijos sutartį. Tačiau, kaip pabrėžė, kalbėdamasis su TASS'o korespondentu Indijos ir Tarybų Sąjungos kultūros draugijos nacionalinės tarybos generalinis sekretorius S. Narajananas, imperializmas ir jo talkininkai Pekine negali pakirsti arba apjuodinti Indijos ir Tarybų Sąjungos draugystės, kuri tvirta kaip plienas, išlydytas Bhilajuje ir Bokaro metalurgijos kombinatuose.

S. Spicinas

žūtbūtinę kovą dėl Tarybų valdžios likimo Rusijoje.

Aš darau šį ganėtinai ilgą ekskursą į praeitį, nes man regis, kad šiandien, minint Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje 40-sias metines, būtina prisiminti 1918-1919-ųjų metų įvykius. 1940-ųjų metų socialistinė revoliucija Lietuvoje nebuvo atsitiktinis reiškinys. Lietuvos darbo liaudis ejo į 1940-sius metus per revoliucines kovas 1918-1919-siais metais, o Lietuvoje įsiviešpatavus buržuazinei diktatūrai, per komunistų partijos pogrindinę veiklą ir kalėjimus, per darbininkų streikus ir valstiečių maištus, per "Trečiąjį Frontą" literatūroje ir demonstracijais, reiškančias padėką Tarybų Sąjungai už senojo Vilniaus sugrąžinimą Lietuvai. 1940-ųjų metų pergalinga socialistinė revoliucija Lietuvoje—tai ilgos atkaklios darbo žmonių kovos prieš buržuazinę diktatūrą ir išnaudojimą, kovos už savo laisvę vainikas.

[Bus daugiau]

Vilnis, 1980 spalio 30

Pasaulyje dar daug fašizmo smarvės

... Šis stambiais akmenimis grįstas kelias prasideda nedideliame, žalumoje skendinčiame Vokietijos mieste Veimare, kurį visam pasauliui išgarsino du vokiečių ir pasaulio kultūros genijai—Getė ir Šileris. Žinomas dabar kaip "mirties kelias", jis baigiasi prie metalinių vartų, kurių arkoje gotišku šriftu prašyti šie žodžiai: "kiekvienam—savo". Čia, netoli Veimaro, 1937-1945 metais buvo hitlerinė Buchenvaldo koncentracijos stovykla, kurioje nuo fašistinių budelių rankų žuvo 56 tūkstančiai žmonių, daugelio tautybių atstovai.

Juos, žuvusius hitlerinėse mirties stovyklose, primena dabar liūdni ir iškilingi Buchenvaldo varpų dūžiai. Su ypatinga jėga skamba jie kasmet antrąjį rugsėjo sekmadienį, kai Vakarų Vokietijos antifašistų iniciatyva pažymima tarptautinė fašizmo aukų atminimo diena. Tą dieną pražilę pasipriešinimo judėjimo veteranai iš įvairių šalių, dešimtys milijonų dorų planetos žmonių lenkia galvas šviesiam kritusių didvyrių ir bevardžių fašizmo—baisaus imperializmo ir reakcijos padarinio—aukų atminimui. Liūdni ir tylūs sustoję sustoja žmonės priešais daugybę paminklų, išsimėčiusių po visą Europą.

Žmonija niekada nepamirš fašizmo žiaurumą, žmonija prisimena: svastika—tai karas, nusinešęs 50 milijonų gyvybių, tai milijonų sielvartas ir kančios. Štai kodėl ir dabar, praėjus 35 metams po istorinės pergalės prieš fašizmą, kurią

daugiausia nulėmė Tarybų Sąjunga ir jos ginkluotosios pajėgos, visi dori žmonės ryžtingai sako: "fašizmui—ne".

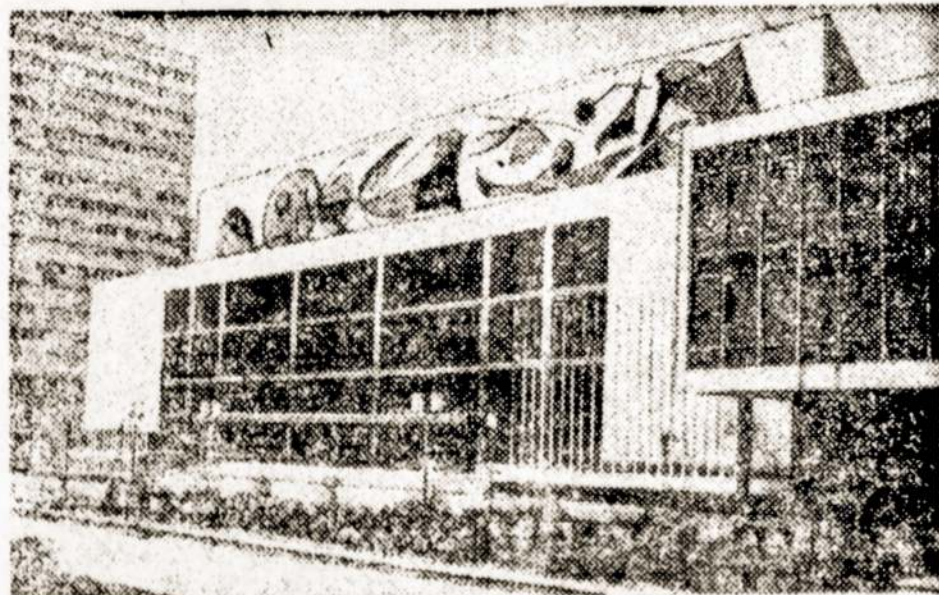
Pasaulio visuomenė su nerimu seka, kaip aktyvėja visokio plauko fašistuojančių organizacijų nariai daugelyje Europos valstybių. Juk kaip tik "senasis žemynas" iš savo skaudaus patyrimo žino, kas yra fašizmas. Tačiau naudodamosi aiškiu valdžios nuolaidžiu, Vakarų Vokietijoje veikia daugiau kaip 100 neonacistinių organizacijų ir grupuočių, atvirai propaguojančių barbariškas pamišėlio fiurerio "teorijas". Kelia galvą "rudasis pavojus" Austrijoje, Italijos miestų gatvėse šauda juodmarškiniai iš "ginkluotų revoliucinių kuopelių", iršydami naujus vardus tragiškame fašizmo aukų sąrašė.

Visas pasaulis žino šlovingą Čekoslovakijos sūnų rašytoją komunistą, karštą kovotoją prieš fašizmą Julijū Fučiką, žuvusį hitleriniame kalėjime. Beveik prieš keturis dešimtmečius savo knygoje "Reportažas su kilpa ant kaklo" jis rašė, kreipdamasis į būsimas kartas. "Žmonės, būkite budrūs!" Šis karštas raginimas aktualus ir dabar.

Jis aktualus ypač todėl, kad yra daug šalių, kur tarptautinio, pirmiausia Amerikos imperializmo remiami gyvuoja fašistiniai diktatoriniai režimai. Visų žemynų darbo žmonės, jaunimas solidarizuoja su Čilės, Paragvajaus, Bolivijos patriotinių jėgų kova prieš šiuo metu fašizmą, už laisvę ir demokratiją.

J. Peroba

Ispanija įgyja pasaulio visuomenės pagarbą

MADRIDAS. Ispanijos sostinėje šių metų pabaigoje vyks Helsinkio pasitarimo saugumo ir bendradarbiavimo Europoje klausimais dalyvių susitikimas. Ten šią savaitę prasidėjo paruošiamieji susitikimai.

TASS-o nuotraukoje: Kongresų rūmų salė, kurioje tarsis 35 šalių atstovai.

Per pastaruosius penkerius metus, praėjusius po diktatoriaus Franco mirties, Ispanijos politinio gyvenimo laivas praplaukė didelį ir akmenuotą vingį, pasukęs iš niūrių fašizmo vandenių į buržuazinės demokratijos bangas. Bent glaustai prisiminkime pastaruosius kelio etapus. Panaikinti fašistiniai įstatymai. Pradėjo laisvai veikti politinės partijos ir profsąjungos. Įvyko dveji laisvi parlamento rinkimai. Surengtas referendumas, patvirtinęs naująją šalies konstituciją. Nacionalinių mažumų gyventojai gavo autonomijos teisę. Bažnyčia atskirta nuo valstybės. Panaikinta mirties bausmė. Išrinkti vietos valdžios organai. Užmegzti diplomatiniai santykiai su TSRS ir kitomis socialistinėmis šalimis.

Kiekvienas demokratijos atkūrimo žingsnis vyko atkaklioje kovoje, palaužiant reakcinių ir fašistinių jėgų pasipriešinimą.

Vilnis, 1980 spalio 30

Šiandien nemaža Pirėnų pusiasalio šalis (plotas—504,8 tūkst. kvadratinė kilometrų, arba 8 kartus didesnė už Lietuvos teritoriją, bemaž 37 milijonai gyventojų (iš esmės įveikė sunkų fašizmo palikimą, vėl aktyviai dalyvauja pasaulio bendrijos politiniame ir ekonominiame gyvenime.

Tačiau būtume neteisūs sakydami, kad įveikti visi sunkumai. Nors Ispanija praplaukė audringo kelio atkarpa, tačiau tolesnė šios šalies gyvenimo vaga pilna povandeninių akmenų ir slenksčių. Štai tik kelios eilutės iš šių vasarą atėjusių telegramų.

Didėjantis nepasitenkinimas vyriausybe. Socialistų siūlymas pareikšti nepasitikėjimą vyriausybe. Nesiliaujantis politinis teroras. Kai kurių grupuočių siekimas suskaldyti valstybę. Siūlymai įtraukti Ispaniją į agresyvų NATO bloką ir Vakarų ekonominę bendriją. Karas su Prancūzijos fermeriais dėl vaisių.

O štai rugsėjo pradžioje Ispanijos ministras pirmininkas Adolfas Suaresas reorganizavo vyriausybę. Iš jos pašalinti 8 ministrai, jų tarpe—žinomas veikėjas, užsienio reikalų ministras Marselinas Orecha Agirė. Į kabinetą pakviesti 7 nauji ministrai, 4 ministrai perkelti vadovauti kitoms ministerijoms.

Kaip praneša, pagrindinė vyriausybės aukštųjų pareigūnų pakeitimo priežastis—jų nesugebėjimas sužinti spręsti pribrendusias ekonomines problemas. Nors didžiausio ekonominio smukimo laikotarpis praėjo, ekonomika vystosi sparčiai, bet beveik apie milijoną žmonių, arba 7 proc. darbo jėgos, tebėra bedarbiai. Kainų kilimo (inflacijos) tempai kiek sumažėjo, tačiau per metus prekės pabrangsta 10 proc. Darbininkų atlyginimo augimo tempai atsilieka nuo prekių brangimo tempu, todėl žmonių gyvenimo sąlygos sunkėja. Dėl šios priežasties Ispanijoje padaugėjo streikų.

Už silpną vadovavimą ekonomikai, už ministrų neveiklumą, už kūrybinės inteligentijos teisių ribojimą, už nenorą labiau rūpintis autonominių sričių reikalais A. Suareso vyriausybė ne kartą parlamente kritikavo komunistų, socialistų, kitų kairiųjų partijų atstovai.

Nors A. Suareso vadovaujama demokratinio centro sąjunga parlamente turi 167 vietas (iš viso parlamente yra 350 deputatų), tačiau tvirtos daugumos neturi. Ypač stipri kairioji opozicija. Ispanijos socialistų darbininkų partija parlamente turi 121 deputatą, komunistai—23 deputatus. Todėl vyriausybei tenka norint nenorint vingiuoti, atsizvelgti į kairiųjų jėgų reikalavimus. Ir šią reorganizaciją galima būtų vertinti kaip mėginimą susilpninti opozicijos kritiką.

Kita vertus, gausios ir įtakingos vidaus ir užsienio jėgos nori, kad Ispanijos politinio gyvenimo vairs nenukryptų į kairę, dar geriau, kad sukėtų dešinėn. Todėl kiekvienas demokratiškas vyriausybės žingsnis sutinkamas aštria dešiniųjų jėgų kritika, neslėpiamomis užuominomis apie galimą karinį perversmą, politinių žmogžudysčių

skaičiaus padidėjimu.

Ispanijos reikalais labai domisi NATO bloko vadovai, o ypač Jungtinės Amerikos Valstijos, šioje šalyje turinčios keletą labai svarbių karinių bazių. Pastaraisiais metais Ispanijoje lankėsi JAV prezidentas Carteris, gynybos ministras Braunas, prezidento padėjėjas nacionalinio saugumo klausimais, aršus anti-komunistas Bžezinskis, buvęs valstybės sekretorius Vance, kiti aukšti JAV pareigūnai. Šių kelionių metu užjūrio veikėjai stengėsi įkalbėti Ispaniją tapti šešioliktoju NATO karinės sąjungos nariu, leisti šalies teritorijoje laikyti to bloko karinius dalinius, ginklų sandėlius. Ispanijos demokratinės jėgos tokiam žingsniui griežtai priešinosi, todėl Suareso vyriausybė mano, kad kol kas geriausia nieko nedaryti, nepriimti jokio svarbaus sprendimo.

Ispanijos gyventojai labiau norėtų, kad šalis įstotų į Vakarų Europos valstybių ekonominę bendriją, kad nereikėtų mokėti muitų išvežant prekes. Tačiau šiam žingsniui prieštarauja kitos valstybės, ypač Prancūzija. Mat, Ispanijos valstiečiai, turėdami palankesnes gamtines sąlygas, anksčiau ir daugiau priaugina pomidorų, vynuogių, apelsinų, kitų vaisių ir daržovių. Ir dar, Ispanijos vynas ir vaisiai žymiai pigesni. Šią vasarą Prancūzijos fermeriai net buvo uztvėrę kelius, padėginę sunkvežimius, siekdami sukliudyti ispanų mašinoms į Prancūziją vežti vaisius. Jeigu Ispanija įstotų į Europos ekonominę bendriją, nebūtų muitų, tai tikriausiai būtų sužlugdyti Prancūzijos, Vakarų Vokietijos vynuogių augintojai, ūkiai, besispecializuojantieji daržovių gamyboje.

Štai kodėl ir šioje srityje yra didelių kliūčių. Reikia manyti, Ispanija bent artimiausiu metu nebus priimta į Vakarų Europos ekonominę bendriją.

Apskritai Ispanijos užsienio politika yra realistinė, saikinga, o tai laidas, kad ši Pirėnų pusiasalio šalis įgyja pasaulio visuomenės pagarbą.

A. Kuraitis

Trumpai

— Youngstown, Ohio, miesto centrinėje aikštėje vyko bedarbių demonstracija, reikalaujanti, kad valdžia verstų uždarytų dirbtuvių savininkus jas atidaryti. Demonstracijoje dalyvavo metalistai, elektrikai ir automobilių darbininkai, nešini transparentus "Open our mills".

— Agrikultūros departamento vyriausiasis ekonomistas Howard W. Hjort sako, baigėsi maisto produktų brangėjimo lėtėjimas, vėl pradės šuoliais brangėti ir iki metų pabaigos pabrangs iki 13-15 procentų.

— Visur brangūs namai, bet Kalifornijoje brangiausi. Kalifornijos realstatininkų asociacijos pareigūno John Seymour apskaičiavimu, Kalifornijoje namų vidurkis kainą yra \$100,000.

— Didžiausias pasaulyje viešbutis yra Maskvoje Rossija. Jis turi 3,200 kambarius. Po jo seka Čikagoje Hilton, turintis 2,600 kambarių.

— Sekr. Edmund Muskie ir TSRS užsienio reikalų ministras Andrei Gromyko susitarė turėti derybas dėl branduolinių raketų Europoje.

— Kai praeitą kovo mėnesį buvo likviduota Rock Island geležinkelio linijos kompanija, mažiausia 8,000 mašinistų, pečkurių, iešmininkų ir raštininkų neteko darbo. Dar ir dabar apie 5,000 jų tebeieško darbo ir neranda.

— Soferių (Teamsters) profsąjungos vykdomoji taryba užgyrė respublikonų kandidatą Ronald Reagan prezidento postui. Eiliniai profsąjungos nariai iš tokio vykdomosios tarybos ėjimo šaiposi.

— Telefono ir telegrafo korporacija kaltinama už šnipinėjimą politinių grupių, kurios buvo priešingos korporacijos ėjimams remti Čilės militarinę chuntą.

— Turkijos saugumo pajėgos kartu su kariuomenės daliniais įvairiose šalies rajonuose įvykdė plataus masto operacijas, sulaikydami teroristus, atimdami ginklus ir šaudmenis.

— Kubos Respublikos Valstybės Taryba pirmajam Kubos kosmonautui Arneldui Mendez suteikė Kubos Respublikos Didvyrio garbės vardą įteikiant "Aukso žvaigždės" medalį ir "Plaja Chiromo" ordiną.

LIETUVA — BARAVYKU KARALIJA

Lietuvos grybų pulkininkai baravykai.

L. Grudzinskis

Kur pačios grybingiausios miško "salos"? "Derlingiausi" 30-40 metų pušynai, padengti baltų kerpų patalu. Tokie miškai dunkso pietrytinėje Lietuvos dalyje.

Garsiausi grybais Varėnos, Druskininkų šilai—kerpšiliai. Pasirodo, tai grybingiausi miškai ne tik Lietuvoje, bet ir Tarybų Sąjungoje. Per grybapjūtės metą Varėnos—Rūdninkų miškuose veikia apie 30-40 grybų supirkimo punktų.

Druskininkų miškininkai yra paskaičiavę savo girių baravykų arodus. Grybingais metais Randamonyse, Margionyse, Jaskonyse, Merkinėje superkama 8,000 kg šviežių ir 3,500 kg džiovintų baravykų. Džukų šeimos, be grybų, parduotų supirkimo punktam, kasmet prisidžiovina maždaug po 45-50 kg baravykų. Bet tai būna ne kasmet.

Baravykinė—tikras atradimų pasaulis. Niekas Lietuvoje neregistruoja laimingų grybautojų laimikių (tai daroma tik Čekoslovakijoje, kur seniai gyvuoja grybautojų draugija, leidžiamas grybų mėgėjų žurnalas), bet jie tikrai įdomūs. Džiugino 1971 metų rekordai: patį didžiausią baravyką pačiame nušaliausiame Lietuvos kampelyje—Dieveniškėse—rugsėjyje išrovė Eišiškių rajono Poškų aštuonmetės mokyklos moksleivis Jonas Kuklys. Po ažuolu jo surasto sveiko baravyko diametras siekė 49 cm, koto storis—28 cm. Svėrė šis milžinas 3 kg 50 g. Beveik 3 kg sunkumo baravyko kepurė buvo surasta Žemaitijoje, Luokės miškuose.

Būna ir kitokių dyvų! 1964 m. rudenį medžiotojas A. Marcinkus Šimonių girios samanose aptiko baravyką—11 sveikų grybų, išaugusių iš vieno kelmo.

1971 m. spalio mėnesį varėniškis K. Akstinas, grybaudamas Beržupio miške, po viena kepure surado priglundusius dar devynis baravykus. Kaišiadorių rajono Darsūniškio kolūkio vairuotojas A. Bernatoniš iš karto parsinešė namo vieną milžiną 1.5 kg svorio ir 20 aplink jį augusių gražuolių baravykiukų. 1971 metų rugsėjo pabaigoje Senovės kaimelio grybautoja I. Krušienė Druskininkų miškuose netoli Raigardo slėnio net keturiasdešimt šešis juodgalvius vienoje vietoje surado. Liaudyje tokios grybų sa-

los vadinamus raganos, laumės ar velnio ratais.

1977 metų vidurvasaryje 1.1 kg svorio su 30 cm skersmens kepure baravykas išaugo Rokiškio rajono Kamajų kolūkio Žeimių kaimo sodyboje po senomis liepomis.

Suvalkijos gojų nesulyginsi su Aukštaitijos, Dzūkijos giriomis. Bet ir šiuose kraštuose būna baravykais turtingų metų. Antai 1979 m. liepos 23-osios rytą Vištyčio miestelio gyventoja J. Labačiauskienė miške už ežero su sūnumi surado per 300 baravykų. Įdomu, kad tą vasarą ir rudenį kaip niekuomet pridygo baravykų milžinų.

Ir pati šviežiausia žinia. Šiomet rugpjūčio 31-ąją Labanoro girioje už Luknelio ežero vaikai iš Antaliedės surado baravyką karaliu, kuris svėrė 1.8 kg.

L. Grudzinskis

KALBOS IR LITERATŪROS DIENA

Didelį išpūdį šakiečiams paliko surengta kalbos ir literatūros diena.

Dalis renginio buvo skirta žymiesiems žmonėms, kilusiems iš Griškabūdžio apylinkės. Dalyviai lankėsi Jono Jablonskio tėviškėje Rygiškių kaime, kur įrengtas šio žymaus kalbininko memorialinis muziejus.

Kalbos ir literatūros dienoje dalyvavo svečiai iš Vilniaus, kalbininko Jono Jablonskio giminės, artimieji.

ŽURNALISTŲ VIEŠNAGĖ LIETUVOJ

Respublikoje viešėjo Rytų Vokietijos Erfurto apygardos žurnalistai: leidyklos "Das folk" direktorius Giunteris Zamas, Eizenacho rajono laikraščio "Tiuringiše landeszeitung" redaktorė Monika Ziudof ir Gotos suvirinimo įrengimų gamyklos laikraščio "Der funke" atsakingasis redaktorius Alfredas Cineris.

Lietuvos TSR žurnalistų sąjungoje svečius priėmė valdybos pirmininkas, "Tiesos" laikraščio redaktorius A. Laurinčiukas. Su Erfurto žurnalistais susitiko LKP CK propagandos ir agitacijos skyriaus vedėjas pavaduotojas R. Mališauskas ir šio skyriaus sektoriaus vedėjas A. Stankevičius.

Kodėl amerikiečiai pavydi kauniečiams

Prieš kelerius metus buvo svarstoma, kur mūsų šalyje tikslingiau kurti endokrinologinį centrą. Būta nemažai diskusijų. Juk gerų šios srities specialistų yra ne tik Maskvoje, bet ir Leningrade, Dnepropetrovske ir kituose stambiuose šalies miestuose. Tačiau buvo pasirinktas Kaunas. Ir neatsitiktinai. TSRS Medicinos Mokslų Akademijos Eksperimentinės endokrinologijos ir hormonų chemijos instituto direktorius akademikas Nikolajus Judajevas ne kartą yra pabrėžęs, kad niekur šalyje nėra tokių puikių sąlygų endokrinologijai vystyti kaip Kaune. Kadangi žmogų, sergantį endokrininėmis ligomis, reikia kompleksiskai iširti, būtinas endokrinologų bendradarbiavimas su kardiologais, chirurgais, rentgenologais, okulistais, vaikų ligų ir kitais specialistais. Tokiam bendradarbiavimui daugiaprofilinėje respublikinėje Kauno klinikinėje ligoninėje yra puikios sąlygos. Šiame mieste jau susiklostė tam tikros endokrinologijos mokslo tradicijos. Respublikinės Kauno klinikinės ligoninės Endokrinologiniame skyriuje dirba nemažą endokrinologų ligų gydymo patirtį turintys medikai. Čia esama mokslininkų, tyrinjančių hormonų ir endokrininių liaukų veiklą. Jie jau daugelį metų buriasi apie profesorių Jurgį Danių, kuris jiems padeda gilintis į šią medicinos sritį. Mokslininkams čia yra puikios galimybės kartu su gamybininkais kurti naujus hormoninius preparatus, juos gaminti Kauno endokrininių preparatų gamykloje ir kartu su gydytojais diegti į praktiką, įvertinti jų veik-

mingumą. Be to, šiame mieste ruošiami aukštos kvalifikacijos inžinieriai ir medikai. Vadinasi, Kauno Antano Sniečkaus politechnikos bei Medicinos institutuose auga dabartinių mokslininkų ir gydytojų gretų papildymas ir pamaina. Dar besimokydami šiose aukštosiose mokyklose, jie susipažįsta su endokrininių preparatų gamyba ir jų taikymu gydymui, nes daugelis šių mokyklų profesorių ir dėstytojų bendradarbiauja su Kauno endokrininių preparatų gamykla ir Respublikine Kauno klinicine ligonine.

Kai kaunietis docentas Liudvikas Lašas skaitė paskaitas Kalifornijos universitete, tenykščiai profesoriai stebėjosi, kad Kaune endokrinologijos ir hormonų chemijos mokslas plėtojamas kompleksiskai, neslėpė susižavėjimo, kad Kaune auga vieningas klinikinis mokslinis gamybinis endokrinologinis centras, ir net pavydėjo, kad šio komplekso grandys nepriklausomos nuo atskirų firmų.

Prieš dvejus metus įkurtas TSRS Medicinos Mokslų Akademijos Eksperimentinės endokrinologijos ir hormonų chemijos instituto filialas netolimoje ateityje išaugs į savarankišką endokrinologijos centrą.

"Svyturys" 1980-15

ŽIEMOS SEZONUI

Artėjančiam žiemos sezonui respublikos siuvimo įmonės pateiks gerokai daugiau negu pernai madingų vaikiškų ir vyriškų paltų, pasiūtų iš Kretingos "Laisvės" vilnos audinių fabriko produkcijos. Gamybininkai atnaujino tris ketvirtadalius dirbinių asortimento.

Seniausias medžiotojas Lietuvoj

Girioje stovi trobelė. Ošia aukštos pušys, o šalia dailiai aptvėrtas darželis šlama klevas. Panamėje sėdi ir šypsosi žilabarzdis senukas. Tai buvo seniai. 1929 metais Gavrila Petrovas nuėjo paežerin patykoti lapės, kurios pėdsakus šlapiame smėlyje ne kartą buvo pastebėjęs. Daug laiko praėjo, o lapės—vis nėra. Staiga tarp krūmų švysteli pilkas šešelis. Vilkas! Šūvis—ir žvėris krito negyvas. Toli nešęs namo, G. Petrovas nutyrė pilkiui kailį, o jį patį užkasė žemėn ir toje vietoje pasodinò klevelį. Štai jis, jau dideliu medžiu virtęs, ir

ošia dabar...

Šiandien G. Petrovas, gyvenantis Ignalinos rajone, Kazitiškio apylinkėje pats seniausias iš visų Lietuvos medžiotojų. Jam jau 90 metų. Tačiau su šautuvu nesiskiria, mėgsta pabūti linksname medžiotojų būrelyje, ypač jam patinka paukščių medžioklė. Be to, G. Petrovas ir žūklėje nusimano—dažnai aplanko ežerą ir vasarą, ir žiemą. Gal dėl to, kad tiek laiko praleidžia gamtoje, jis vis žvalus, ne pagal metus kupinas jėgų.

Vilnis, 1980 spalio 30

PO VIENU STOGU— VISA LIETUVA

Taip galima apibūdinti Lietuvos liaudies ūkio pasiekimų parodą, kuri atidaryta grakščiuose baltuose rūmuose Vilniuje. Respublikos keturiasdešimtmečio proga jie iškilo žaliajame Lazdynų šile prie pat mėlyno Neries vingio.

Vaikščioji po parodos sales—ir prieš akis atsiskleidžia didinga Tarybų Lietuvos darbų panorama.

Daugiau kaip du tūkstančiai eksponatų—nuo šviežių, naujos "Festivalinės" veislės braškių kraitelės iki keliasdešimties metrų ilgio pašarų ruošimo kompleksų—pasakoja apie milžiniškus pasikeitimus Nemuno krašte Tarybų valdžios metais, jo ekonomikos, mokslo, kultūros suklestėjimą.

Stenduose—naujausios kartos elektroninės skaičiavimo mašinos, precizinės staklės, prietaisai, sudėtingiausia aparatūra—produkcija, kurios respublikai gali pavydėti ne viena išsivysčiusi užsienio šalis.

Beje, apie aukštą Tarybų Lietuvos mašinų pramonės dirbinių lygį byloja jų "kelionių geografija". Daugiau kaip 70 užsienio šalių, jų tarpe Anglija ir Prancūzija, Jungtinės Amerikos Valstijos ir Švedija, Vokietijos Federatyvinė Respublika ir Italija, mieliai perka mašinas, ant kurių—Tarybų Lietuvos įmonių ženklas. Buržuazijos valdymo metais įsiveždama iš užsienio net paprasčiausius žemės ūkio padargus, Lietuva šiandien, skaičiuojant tūkstančiui gyventojų, dar gero kaimo daugiau metalo plovimo staklių, negu tokia išsivysčiusi tikslųjų mašinų gamybos šalis, kaip Šveicarija, stato galingus okeaninius laivus, nenusileidžiančius suomiškiems ar vokiškiems.

Parodos centre—didžiulis respublikos žemėlapis, kuriame pulsuoja rausvos ugnelės. Kiekviena ugnelė—tai naujas pramonės centras. Tik prieš porą dešimtmečių pirmąsyk išgirdome Naujosios Akmenės vardą—prieš tai čia buvo Karpėnai, nieko neišsiskiriantis Zemaitijos kaimelis. Dabar Naująją Akmenę žino visa šalis: čia pastatyta milžiniška cemento gamykla, davusi impulsą plačiam statybų mastui Lietuvos miestuose ir kaimuose.

Kasmetinės jos produkcijos užtekėtų pastatyti kur kas didesniame miestui negu dabartinis Vilnius. Nebent turgumis ir gardžiais agurkais kažkada garsėjo Kėdainiai.

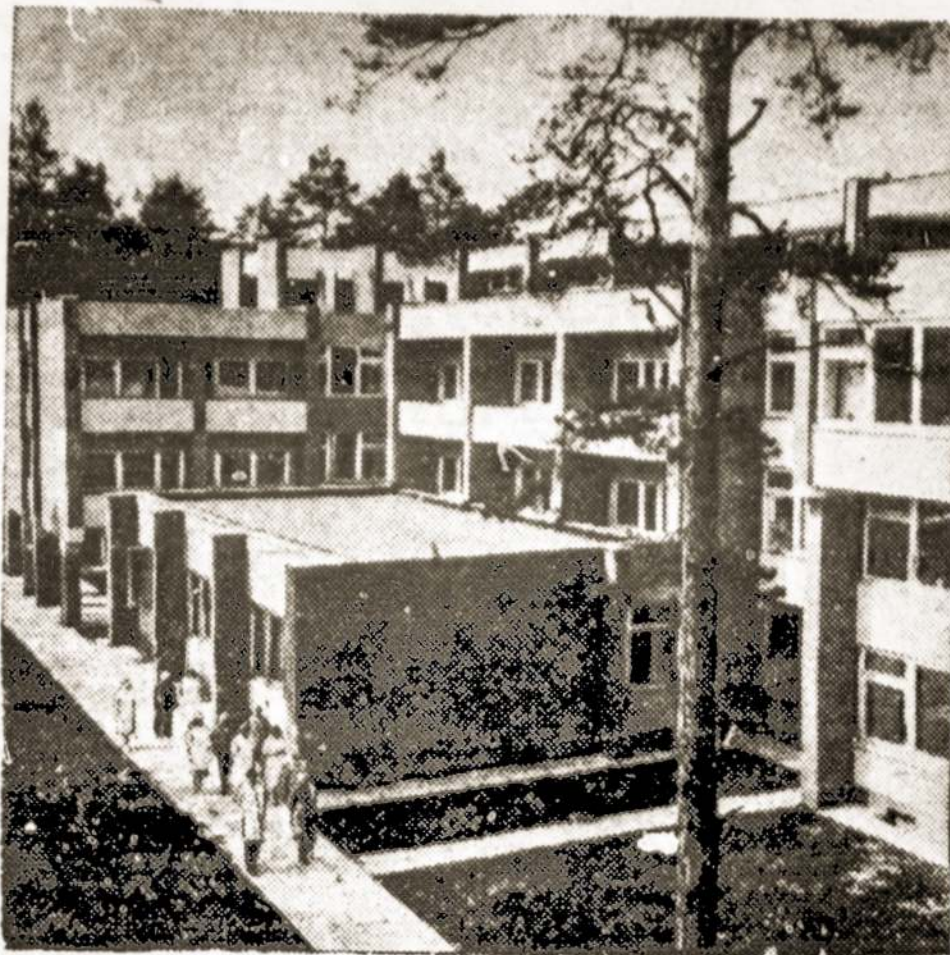
Dabar šis miestas—"didžiosios chemijos" centras. Kaip ir Jonava, kurioje pastatytas galingas mineralinių trąšų gamybos kompleksas. Lietuvos valstietis, prieš daugelį metų vos ne kaip auksą vertinęs iš užsienio atvežtą superfosfatą, šiandien iš respublikos chemijos įmonių gauna vos ne dešimties pavadinimų trąšas. Tai, kad dabar Lietuvoje išauginamas dvigubai didesnis derlius, negu pačiais derlingiausiais metais valdant buržuazijai, nemažas ir jos, "stebukladarės" chemijos nuopelnas.

Alytus ir Kapsukas, Utena ir Mažekiai, Sniečkus ir Plungė... Visa Lietuva—statybų pastoliuose.

Po keturius tūkstančius puikių gyvenamųjų namų kaimui kasmet nueis nuo Alytuje baigiamo statyti eksperimentinio namų statybos kombinato konvejerių. Antrajam gyvenimui po tris tūkstančius sunkvežimių kasmet prikels didelę įmonę, iškilusi Kapsuko pramoniniame rajone. Ne tik Lietuvą, bet ir kaimynines Latviją, kasmetine produkcija gali aprengti trikotažo gamybinis susivienijimas senojoje Aukštaitijos sostinėje—Utenoje. O kur dar Ignalinoje statoma atominė elektrinė! Atidavus ją naudoti, elektros energijos gamyba Lietuvoje, palyginti su prieškariniais metais, padidės keliais šimtais kartų!

Žalumynuose paskendusios gyvenvietės. Grakštūs dviaukščiai namukai, centre—parduotuvės, kultūros rūmai, mokykla. Visi komunaliniai patarnavimai butuose—elektra, dujos, centrinis šildymas... Tai jau seniai nebe naujiena. Bet vieniškių dar yra. "O iki 1990 metų pabaigos jų nebeliks"—skelbia įrašai prie maketų. Nebent vienas kitas—istorijai, prisiminimui...

... Prie įėjimo į parodą ant aukštos pakylės—skrydžiui plačiai išskleidęs sparnus gražuolis sklandytuvus. Jis tarsi simbolizuoja Tarybų Lietuvą, pakilusią naujiems didiems darbams. **Romualdas Česnas**

Druskininkų ligoninėje šiemet atidarytas reabilitacijos korpusas, kuriame gydomi Didžiojo Tėvynės karo invalidai ir veteranai. Jame yra 100 lovų.

Druskininkų liginės reabilitacijos korpusas Didžiojo Tėvynės karo veteranams. A. Sabaliausko nuotr.

GRAŽUOLĖ KRETINGA

Kretinga—tai tarsi Palangos palydovas, kur dar taip ryškiai jaučiamas galingas Baltijos ošimas. Parkų ir sodų žalumoje pasinėrus abipus Akmenos upės nusidriekęs žemaičių miestas, tarytum, vitrina kasmet nukreipia į save tūkstančių poilsiautojų ir turistų, geležinkelio atvykusių iš plačiosios Tėvynės svečių žvilgsnius. Pagal jo tvarkingumą ir puošnumą, aptarnavimo kultūrą svečiai sprendžia apie visą Tarybų Lietuvą, jos gyvenvietes ir žmones. Ir reikia pasakyti, kad Kretinga gėdos nedaro! Tarybų valdžios metais buvęs respublikos užkampio apskrities miestelis išaugo, išgrazėjo, tapo ekonomiškai išvystyto rajono centru. Toli nusidriekė baltišonių namų kvartalai, rytiniame miesto pakraštyje iškilo naujo mikrorajono kontūrai, pabaigtųjų vainikas pinamas ant pirmojo devynaukščio mūro. Mokslo metų pradžioje čia nuaidės skambutis, kviečiantis į trečiąją vidurinę mokyklą, dešimtys šeimų atšvęs įkurtuves šiolaikiniuose butuose su visais patogumais.

Originalių visuomeninės paskirties statinių apsupta, visokiausiais spalvų deriniais pražydo centrinė miesto aikštė. Per ją į Tarybų šalies gilumą žygiavo fašistiniai okupantai, palikdami sudegintą ir sugriautą Kretingą, vėliau ją supančiomis gatvėmis į miestą įsiveržė tarybiniai kariai, vydami hitlerininkus iš paskutinio pajūrio žemės kampelio. Išlaisvinant Kretingą, didelė narsa pasižymėjo šimtai kovotojų, likusių amžiams ilsėtis broliškoje karių kapinėse.

Karo padarytos žaizdos seniai užgydytos, kretingiškiei prasmingais darbais turtina savo metraščių. Visiškai suprantamas jų pasididžiavimas—"Laisvės" vilnionių audinių fabrikas, neseniai pažymėjęs pusės šimtmečio sukaktį. Jo kolektyvas per metus vidutiniškai vartotojams pateikia apie du milijonus dvylikos pavadinimų didelę paklausą turinčių madingiausių raštų audinių. Prekybos tinkle neužsiguli vaikiški paltukai, pasiūti iš "Sirvo", "Gilučio", ar "Gelvio", vyrų tarpe gerai vertinami paltai iš drapo, kurį nuo seno gamina paltai iš drapo, kurį nuo seno gamina darbščios šios įmonės audėjos. Kretingiškių sukurtais gobelenais padengta nemaža olimpiinių baldų Maskvos viešbučiuose, jie puošia dažno respublikos

gyventojų butą. Trims fabriko audiniams suteiktas valstybinis kokybės ženklas.

Įmonėje daug darbo veteranų, įsisavinusių po kelias gretutines profesijas. Dešimtys spartuolių jau dirba vienuoliktą penkmečio sąskaita.

Plačiai garsėja Liaudies vartojamų gaminių įmonės "Akmena" produkcija. Mediniai žaislai—automobilai, traukinukai ir gyvulėliai—džiugina įvairių šalies rajonų mažylis, turi paklausą Suomijoje, Italijoje, Anglijoje, Prancūzijoje ir kitose užsienio šalyse. Čia taip pat išleidžiamos teatrinės kėdės, siuvari universalūs darbo rūbai.

Našiai dirba autotransporto įmonės, statybinių konstrukcijų, kombinuotų pašarų, sviesto gamyklų kolektyvai, statybinės organizacijos. Puikias apyakles moteriškiems paltams ruošia Lietkoopsąjungos žvėrininkystės ūkio fermų darbuotojai.

Gilios kretingiškių kultūrinio gyvenimo tradicijos. Rajoniniuose kultūros rūmuose dažni svečiai—šalies ir Lietuvos profesionalūs ir saviveikliniai kolektyvai, žymūs atlikėjai. Neseniai Kretingoje atidengtas stogastulpis, menantis pirmą kartą atlikto lietuviško šokio "Aguonėlė" 75-metį. Rajono prekybininkų choras "Gintaras"—daugumos respublikinių renginių dalyvis, karštų plojimų susilaukęs miestų ir kaimų koncertų salėse, Vengrijos Liaudies respublikoje.

Svarbus kultūros lobynas—miesto kraštotyros muziejus, kurio fonde—beveik septyniolika tūkstančių vertingų eksponatų. Jo lankytojai gali susipažinti su senoviniais lietuvių taikomosios dailės kūrinių, paveikslais, indais iš Japonijos, Prancūzijos, Vokietijos, XIX amžiaus medžio skulptūromis. Specialus ekspozicijos skyrius pasakoja apie istorinius 1918 ir 1940 metų įvykius Kretingoje.

Sio pajūrio miesto vardą garsina ne tik kretingiškiei. Lietuvos jūrų laivininkystės motorlaivis "Kretinga" vagoja visas pasaulinio okeano platumas, buvoja daugelyje užsienio šalių uostų. **A. Pipiras**

Kasmet vis labiau tvirtėja Kėdainių rajono M. Melnikaitės kolūkis—pirmasis Tarybų Lietuvoje isikūręs pokario metais. Ypač didelis pakilimas jaučiamas šiame penkmetyje. 1978 metais visos žemės ūkyje buvo baigtos drenuoti. Jau keleri metai grūdų derlingumo vidurkis siekia 41 centnerį iš hektaro.

Keičiasi ir žmogaus darbas, kuriam į pagalbą atėjo galinga ir naši technika. Ūkio parke—64 traktoriai, 46 automašinos, 13 grūdų kombainų, daug kitų padargų. Per pastaruosius keletą metų čia išaugo karvidė, kiaulių kompleksas, mechanizuotas grūdų sandėlis, trąšų saugykla. Kasmet jaukiuose namuose švenčiama nemaža įkurtuvių.

Kolūkieji veteranai [iš kairės į dešinę]—V. Minkevičius, J. Gervatauskas, A. Monkevičius, L. Smilga, S. Kirkila, pirmasis ūkio partinės organizacijos sekretorius J. Černeckas, V. Sidlauskienė

G. Svitojaus nuotr.

Apie sunkius pokario laikus . . .

Kadras iš Lietuvos kino studijos filmo "Sužeista tylą".

Pokario klasių kovos tema reikšmingą vietą užima Tarybų Lietuvos kino mene. Tai—ir A. Žebriūno "Paskutinis šūvis" iš novelių filmo "Gyvieji didvyriai", ir tikru lietuvių kultūros pasididžiavimu tapęs V. Žalakevičiaus filmas "Niekas nenorėjo mirti", ir R. Vabalo "Laiptai į dangų", ir M. Giedrio "Vyrų vasara". . . Šiai temai skirtas ir naujas Lietuvos kino studijos vaidybinis filmas "Sužeista tylą"—pagal rašytojo J. Požeros scenarijų jį pastatė režisorius A. Kundelis.

. . . Gyveno, laukdamas ramesnių laikų, miškininkas Vincas Šalna. Gyveno, norėdamas tik išlikti, "nesusitepti", bet . . . nužudė savo tikrą brolių Stasį Šalną, aktyvų kovotoją už šviesią ateitį. Komplikuotas filmo siužetas perteikia sudėtingą pokario klasių kovos atmosferą. Pagrindinius vaidmenis

sukūrė žinomi respublikos teatro ir kino meistrai—V. Tomkus, A. Šurna, S. Petronaitis, E. Gabrėnaitė, A. Inozemcevas, taip pat Rygos J. Rainio teatro aktorius P. Gaudinis.

Tikroviškumo išpudį dar labiau sustiprina subtiliai operatoriaus A. Jančoro nufilmuota mūsų krašto gamta. Emocionaliai veikia žiūrovą ir jauno kompozitoriaus J. Andrejevo muzika, dramatinei nuotakai tarnauja dailininko A. Švažo parinktos dekoracijos. Filmą "Sužeista tylą" buvo filmuojamas Alytaus rajono Dzirmiškių girininkijoje. Masinėse scenose dalyvavo apylinkių gyventojai—gyvi pokario metų liudininkai, kovų už naują socialistinį Lietuvos kaimą dalyviai.

Filmą "Sužeista tylą" išsina į visos Tarybų šalies kino ekranus.

V. Petrauskaitė

Kaip operuoja taupomosios kasos

Dabar Lietuvoje kylant liaudies gyvenimo lygiui, gyventojai turi atliekamų pinigų, kuriuos taupo vertingam daiktui įsigyti, namui pasistatyti, išvykti į kurortą ar panašiai.

Vieni laikinai nepanaudotus pinigus laiko taupomosiose kasose, kiti už juo įsigyja 3 procentų vidaus išlošiamosios paskolos obligacijų. Laikydami pinigus taupomosiose kasose, jie turi asmeninę naudą. Išmokamos pajamos palūkanomis, skaičiuojant 2 procentus visų rūšių indėliams, išskyrus termininius, kuriems priskaičiuojama 3 procentai metinių palūkanų. Vien tik už 1979 metus indėlininkams už laikomus pinigus taupomosiose kasose priskaičiuota palūkanų daugiau kaip 65 milijonai rublių.

Iš valstybinės 3 procentų paskolos obligacijų gyventojai gauna pajamas laimėjimais, vykdant lošimų tiražus. Šios pajamos kiekvienais metais didėja. Taip pavyzdžiui, 1978 metais respublikos gyventojams išmokėta laimėjimų 1 milijonas 828 tūkstančiai rublių, o 1979 metais—jau 2 milijonai 65 tūkstančiai rublių. Valstybinės 3 procentų paskolos obligacijų galima nusipirkti kiekvienoje kasoje, o lošimų tiražai vyksta kas pusantro mėnesio. Nusipirkus obligacijų, galima laimėti nuo 40 iki 5,000 rublių.

Naudojantis taupomųjų kasų paslaugomis, pravartu žinoti, kad patikėtų kasoms pinigų saugumą garantuoja valstybė, o indėliai išmokami pirmuoju indėlininko pareikalavimu. Taupomosios kasos laiko paslaptįje atliekamas operacija.

Gyventojams, laikantiems pinigų taupomosiose kasose, taikomos tam tikros lengvatos ir privilegijos.

8

tartina taupomojoje kasoje pasiimti atsiskaitomąjį čekį arba akreditivą. Čekius atsiskaitymui už perkamas prekes galima pateikti bet kurioje šalies parduotuvėje, o pinigus pagal akreditivą gauti bet kurioje šalies taupomojoje kasoje.

Taupomosios kasos teikia gyventojams ir daugelį kitų paslaugų, būtent: išmoka laimėjimus pagal valstybinių paskolų obligacijas ir loterijos bilietus, priima imokas.

Tuo pačiu norisi atkreipti dėmesį ir į tai, kad dar ne visi gyventojai naudojami taupomųjų kasų paslaugomis savo piniginėms santaupoms apsaugoti. Kai kurie žmonės pinigus laiko namuose. Yra daug atvejų, kai namuose slepiami pinigai žūsta. Kad šito neatsitiktų, pinigus reikia laikyti taupomojoje kasoje. Tai naudinga ir gyventojams ir valstybei.

M. Želnys

Rašo iš Vakarų Vokietijos

DYPUKŲ JAUNIMAS . . .

"Vilnius" apžvalgininkas laikraščio š. m. liepos 24 dienos numeryje džiaugiasi, kad dypukų jaunimas protėja, bet jeigu šią žinią atydziau pasižiūrėsime, tai paaiškės, kad čia toliau tęsiamos senos peštynės dėl vadavimo pirmenybės. Tikrai tas minėtas jaunimo aplinkraštis nebūtų pasirodęs, jeigu jame būtų buvusios aprašytos "savybės" PLB, o ne ALTos žmonių. Nepažįstu ir nesidomiu PLB žmonių "veikla", bet jeigu pasižiūrėsime į mūsų Vokietijos bendruomeninkų darbus ir veiklą, tai jie nesiskiria per daug ir nuo ALTos. Geriausia pailustruoja ištrauka iš žurnalo "Der Spiegel" 1979/43 sąryšyje su Česiuo buvimu Vokietijoje.

— Bet laikė lietuviai, kurie Hesenso Lamperttheime (čia randasi Vasario 16 gimnazija ir Vokietijos Lietuvių Bendruomenės raštinė, R. Š.) trumpai po Česiuo pasilikimo jį išklausinėjo apie Vakarų gyvenimą, sportininką palaikė KGB agentu. Kiti, kaip Vokietijos Lietuvių Bendruomenės reikalų vedėjas Justinas Lukošius ir bedirdama "Radio Liberty" pražilusi Alina Grininė, susitikime pas Lukošių juto didelę Česiuo baime.

Gali būti,—išdavė Česiuonas savo pasikalbėjimams,—kad aš neliksiu gyvas, kadangi čia (Vak. Vokietijoje, R. Š.) yra ir daug agentų, kurie, jeigu jiems būtų paranku, jie galėtų mane iš arenos (gyvenimo, R. Š.) pašalinti. Alina Grininė šį pokalbį užrekdavo, kuris atsirado pas BND (Bundesnachrichtendienst—vokiška CIA, R. Š.). Iš tos pastraipos "Spiegel" žurnale mato, kaip yra pavojinga Bendruomenės įstaigoje pasikalbėti, nes tas pasikalbėjimas "lietuvio tarp lietuvių" tampa užrekdavimas ir atsiranda vokiečių šnipų organizacijos.

Bendruomenė nebūtų Bendruomenė, taip kaip Alta nebus Alta, kad darbuotųsi ji tik su viena tokia neaiškia organizacija arba jų darbus propaguoti. Vien tik Vak. Vokietijos spauda beskaitant randame, kad "Radio Liberty" yra amerikiečių CIA įtakoje, "Gesellschaft für Menschenrechte" yra persunkta vokiečių BND žmonių, o kad "Hugo Wellems" nacių okupacijos metu buvo Goebelso vietininkas Kaune.

Nereikia stebėtis, matant tokią "veiklą" su tokiais "partneriais", kad likęs lietuviškas jaunimas traukiasi ne tik nuo Bendruomenės, bet ir nuo lietuviškumo.

VARGONŲ MUZIKOS FESTIVALIS

. Paveikslų galerijoje vyko šeštasis Vilniaus vargonų muzikos festivalis. Festivalis truko tris savaites. Koncertai buvo rengiami Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje. Juose kartu su Tarybų Lietuvos vargonininkais dalyvavo žinomi atlikėjai iš Maskvos, Kijevo, Tallino, Tbilisio, Čekoslovakijos, Vengrijos, Rytų Vokietijos.

TARPTAUTINĖJE TRIENALĖJE

Gautas I tarptautinės jaunimo piešinių trienalės katalogas. Ši trienalė atidaryta Niurnberge (Vakarų Vokietijoje). Paroda kelias ir po kitas Europos šalis. Tarybų Sąjungai atstovauja 10 autorių, jų tarpe vilnietė Birutė Stančikaitė. Apie jos peizažinius piešinius rašoma kataloge apžvalginame straipsnyje, pažymimas autorės sugebėjimas kurti romantines nuotaikas.

Gaila, bet aš nematau, kaip "Vilnius" apžvalgininkas, protėjimą lietuviškame jaunime, kol jis liks Bendruomenės ar panašių organizacijų įtakoje . . .

"OKTOBERFEST"

Vilius Kavaliauskas š. m. "Vilnius" 17 nr. plačiai aprašė Vak. Vokietijoje veikiančių rudmarškinių veiklą, atkreipdamas ypač dėmesį į "Hofmano gynybinio sporto grupę". Tai "Vilnius" skaitytojai žino, iš kokių politinių pasaulų ateina Miuncheno "Oktoberfest" atentatorius Gundolf Kohler.

Po atentato, Vak. Vokietijos bundestago rinkimų įkarštyje, ypač "krikščioniškų" partijų politikai su rinkimus prakišiusiu kandidatu Štrauss priešakyje bagatelizavo grąšą iš dešiniųjų teroristų, skelbdami, kad tas atentatas buvo tik vienintelio darbas. Į tą pačią triubą pūtė ir Hofmanas, tos šį pavasarį uždraustos "Hofmano gynybinio sporto grupės" šefas. Jis aiškino, kad Kohleris yra jo organizacijos kartotekinis lavonas. Bet tai labai įtikinama, nes šios gruputės praeitų metų liepos mėnesio žurnalo "Kommando" viršelį puošia uniformuotas Kohler.

Dar iš kitos pusės darosi po šio atentato nejuokiu. Dešinieji po visokių su didele pompa atliktų mišių ir pamaldų nieko nepasimokino. Jie saviems naiviems tikintiesiems aiškina, kad tai buvo komunistų darbas. Į jų kompaniją įsijungia Vokietijos spaudos monopolistas Springer su savu "Bild am Sonntag" laikraščiu.

Tarp Muncheno Oktoberfest sužeistųjų yra ir lietuvių. Vytautas Mečionis, su kuriuo man teko kartu lankyti Vokietijoje lietuvių Vasario 16 gimnaziją, dar vis guli ligoninėje. Jis yra sunkiai sužeistas, jam dar grėšia kojų amputacija. Jis liks visam gyvenimui invalidas, o jam vos 30 suėjų . . . Jo jaunesnė sesuo Sigita buvo apibarstyta bombos skeveldrų. Ji irgi vis dar guli ligoninėje. Ši jauna lietuvaitė liks irgi invalidė gyvenimui . . . Vytauto gyvenimo draugė buvo bombos ugnies taip nusvilinta, kad liko be plaukų. Jai, kaip lengviausia sužeistai, plaukai tikriausia neataugs—reikės visą gyvenimą nešioti peruką. Šie jauni žmonės vyko, kaip ir kiti tūkstančiai į "Oktoberfest" pasilinksminti, ir tapo invalidais—fašistinio teroro aukomis.

Romas Šileris

Vilnius, 1980 spalio 30

Detroit, Mich.

VEDE

S. m. spalio 11 d. 5:30 val. po pietų United Methodist Children's Village Chapel Jeffrey Alan Petrul apšvedė su Melody Ann Brown. Svečių priėmimas buvo Dearborn Elk's Klube. Vestuvėse dalyvavo daug žmonių, ypatingai LDS bowlerių. Jaunasis yra Vito ir Aldonos Petrulių sūnus. Jo močiutė—visiems gerai žinoma Mary Bacevičienė. Svečiai buvo gerai pavaišinti ir iki vėlomos baliavojo.

MIRĖ BALTAKIENĖ

Š. m. spalio 12 d. Lynn ligininėje mirė Adelė Balk (Baltakienė), sulaukusi 91 metų amžiaus. Buvo pašarvota Mandziuk laidotuvių namuose, Warren, Mich. Laidotuves tvarkė visiems gerai žinoma lietuvaite Yolanda Bauža-Zaparackienė. Mišios buvo St. Mark katalikų bažnyčioje, kurias pravedė velionės sunėnas kunigas Walter Stanevičius. Palaidota Greenlawn kapinėse. Velionė daug metų gyveno Melvindale, Mich. Paliko dideliame nullūdime vieną dukrą Adelę Balk, sesutę Isabelle Stanevičienę, sūnėnus Kunigą Walter Stanevičių ir Joną Stanevičių, mirusio sūnaus Alberto žmoną Nellie su dukra Sydnei ir sūnų Lance bei daug kitų giminių.

SERGA

"Vilnies" skaitytojas John Paull randasi slaugymo namuose, bet jis nesijaučia užtektinai gerai priimt lankytojus. Jo buvusi šeimininkė Maggie Pagonienė ir jos dukra Sally jį dažnai aplanko ir atnaujino jo "Vilnies" prenumeratą. Jonui laikraštis patinka ir sako visuomet jį perskaito.

BUVO EUROPOJ

"Vilnies" skaitytojai John ir Ruth Zigmontaitė-Merrick neseniai sugrįžo iš viešnagės Europoje. Jie važinėjo po Europą nuo rugsėjo 4 d. iki rugsėjo 25 d. Aplankė dvylika šalių, bet neturėjo progos sustoti ir pamatyti tėvų žemę Tar. Lietuvą. Ruth sakė, kad viešnagė buvo labai maloni, bet privargo užtektinai. Sakė turi daug paveikslų ir būty gerai juos kada nors parodyti.

MIRĖ TVASKIENĖ

Spalio 11 d. Oakwood ligininėje mirė visiems gerai žinoma pažangietė Marcijona (Martha) Tvaskienė, sulaukusi 91 metų amžiaus. Buvo pašarvota Lesney & Son laidotuvių namuose ir palaidota spalio 14 d. Woodmere kapinėse prie mirusio vyro Charles Tvaska. Laidotuvių namuose ir kapinėse prakalba-atsisveikinimą patiekė St. Masytė. Jos sūnūs sakė, kad velionė specialiai prašė jai numirus Masytės pasakyti jai prakalbą. Taip buvo ir padaryta. Po laidotuvių velionės šeima pakvietė visus susirinkusius pietų į Detroito Lietuvių Klubą, kur buvo prirengti skanūs pietūs. Juos prirengė ir patiekė klubiečiai Antonette Garelis, Alfons ir Emma Rye. Laidotuvėse dalyvavo virš šimto žmonių. Grabnešiai buvo sūnūs Charles ir Stanley Tvaska, Al Stacey, Edward Balchūnas, Al Brazas ir anūkas Ronald Tvaska.

Dideliame nullūdime velionė paliko du sūnus Charles (Chuck) Tvas-

ką ir jo žmoną Minnie Stanley Tvaską ir jo žmoną Ann, anūkę Nancy Monocelli ir anuką Ronald Tvaską su žmona Linda, keturis proanūkus: Greg ir Mindy Monocelli, Megan ir Devon Tvaską bei ir kitus gimines bei draugus.

MARTHA (MARGIE) TVASKA

Marcijona Tvaskienė Danseviciūtė gimė 1889 m. rugpjūčio 20 d. Semeliškių miestely, Trakų rajone. Ji turėjo 4 sesutes ir vieną brolių. Būdama 20 metų, 1909 metais apėjo Lietuvą ir atvažiavo pas savo sesutę į Scranton, Pennsylvania. 1911 metais velionė paliko Scrantoną ir nuvažiavo pas savo pusbrolių į Pittsburgą. Ji sakydavo, kad Scrantone buvo daug vyrų, kurie sunkiai dirbo mainose, bet merginoms darbų nebuvo. Pittsburghe buvo geriau. Pittsburghe susitiko Charles Tvaską ir 1911 metais su juo apšvedė. Vėliaus, 1923 metais, Tvaskų šeima persikėlė į Detroitą, kur gyvenimas buvo geresnis, bet ligos juos slėgė. Mylimas velionės vyras Charles Tvaska susirgo ir 1947 metais mirė po ilgos, kankinančios ligos. Velionė 1960 metais buvo nuvažiavusi į Tar. Lietuvą. Ten rado vieną sesutę ir brolių, bet tėveliai buvo mirę. Ir nerado tos bakažės, kur gimė. Dabar jau jos sesutė ir brolis yra mirę.

Velionė Marcijona Tvaskienė troško liaudžiai geresnio gyvenimo. Troško, kad jos paliktą Lietuvą būtų geresnis gyvenimas. Tai ji rėmė pažangią spaudą, dalyvavo tarp progresyvių žmonių ir prigulėjo ir dirbo darbininkiškoje organizacijoje. Ji skaitė pažangią spaudą: "Laisvė" ir "Vilni" ir net į tuos laikraščius parašydavo. Ji prigulėjo prie Detroito Lietuvių Klubu, prie Lietuvių Darbininkų Draugijos 52 kuopos; Moterų Pažangos Klubu ir prie Lietuvių Darbininkų Susivienijimo 21 kuopos. Ji užaugino savo du sūnus, kurie ir dabar dalyvauja tarpe pažangių lietuvių. Ji mylėjo žmones ir dideliai gerbė visus einančius progreso keliu. Todėl jį laidotuves susirinko atiduoti paskutinį patarnavimą ir pagerbti pažangiųjų lietuvių šeimos narę nepaprastai daug žmonių ir jos karstas buvo paskendęs gėlėse.

Velionė Marcijona (Martha) Tvaskienė vedė gražų gyvenimą ir paliko gražų atminimą visų draugu tarpe. Lai jį išlisi ramiai Woodmere kapinėse prie savo mylimo vyro Charles Tvaskos ir lai jai būva lengva šios šalies žemelė. Stefanija

Cleveland, Ohio

Moterų Klubu susirinkimas su vaišėm įvyko rugsėjo 11 d. ICA svet., 15901 St. Clair Ave. Susirinkimas gerai pavyko, nors dalyvių nebuvo tiek, kiek tikėtasi. Pirminkė A. Paltan vedė susirinkimą. Raportai duoti ir priimti, užrašai skaityti. Iš raportų paaiškėjo, kad Klubas gyvuoja gerai narių turi, nors nevisos atsilanko dėl ligų ar dėl blogos transportacijos. Ir mūsų šeimininkė Josephine B. jau trečia savaitė nesijaučia gerai, negalėjo dalyvauti. Linkim jai greit pasveikti. Taipgi buvo raportuota kad

"get-well" card buvo pasiūsta draugei Cheplai, kuri jau nekuris laikas po daktaro priežiūra. Taipgi mūsų draugas W. Karson sveiksta namie ir sakė mėgins dalyvaut sekančiam susirinkime. Draugės sakė, prisidės prie laikraščių vajuus. Pirminkė prisegė "corsages"—Anna Stankus ir J. Zemaitis gimtadienių proga. Po susirinkimo būvom pakviesti pasivašint skaniais užkandžiais, kuriuos pagamino Anna G. Užkandžiaudami sudainavom "Happy Birthday" (to) Anna Stankus ir Joe Zemaitis, ir pirminkė davė dovanėles.

Taipgi Mrs. Stankus apdovanojo mus kriaušėm ir slyvom iš jos sodelio, o vėliau Mrs. Paltan pakvietė mus pasiskint peaches jos sodely. Buvom dėkingi už vaisius, o Zemaičiam už gražų bukieta gėlių, kurios puošė mūsų stalą.

Buvome pakviesti atsilankyti sekančiam susirinkime, kuris įvyks lapkričio 13. Šioj pačioj svetainėje—pasivašint ir linksmai praleisti laiką tarp mūsų mylimų draugių.

Dirbtuvė kur aš dirbau virš 31 metų, taip sakant, bankrutavo. Rugsėjo 5 White Motor Corp. paskelbė bankrotą. Mat, trokų biznesis nupuolė panašiai, kaip automobilių. Trokai stovi ant kompanijos lotų—stoka pinigų apmokėt kreditus ir darbininkų algas.

Kompanijos direktoriai sako, kad perorganizavimas duos galimybes operuoti pelningai. Aišku, kad daug raštinių dykaduonių neteks šiltų vietų. Dabar dar turi apie 500 darbininkų, pernai čia dirbo 1,500. Bet gal dalykai pagerės.

Sušlubavo ir vakarinis laikraštis "Cleveland Press". Jo savininkas Scripps-Howard nori parduoti. Jeigu neparduos, tai uždarys. Atsirado pirkėjas, industrialistas Joseph Cole. Bet jis stato savo reikalavimus: 1 metų wage freeze, ir atleist 140 iš 900 darbininkų dabartinės igulas. Turi ir daugiau reikalavimų. Dabartiniu laiku eina unijų balsavimai. Darbo federacija sutinka priimt Cole reikalavimus ir palaikyt laikraštį, darbe paliekant apie 800 darbininkų.

Ir miesto valdyba kreipiasi į piliečius pasikelt "income tax" nuo 1½% iki 2%, kitaip miestas su kylančiom algom negalės aptarnaut miesto reikalus.

Miesto darbininkų unijos planui pritarė. Tik ar piliečiai sutiks?

Ir... sugrįžo Dennis Kucinich, buvęs meras. Prieš apleisdamas mero vietą jis miesto darbininkams suteikė \$20 milijonų algų pakėlimą. Jam pritaria tik U. A. W., kitos unijos laiko svarbiau miestui turėt daugiau pajamų. Taipgi Dennis visiem vandens vartotojams pakėlė kaštus už vandenį.

Automobiliui adprauda bus pakelta 80% Ohio valstijoje, o Clevelande net 117% ir vidutiniškai kaštuos \$579.00 metams, o 1971 m. tik \$297.00.

Ir Ohio valstija turės dalinai paskirt apie \$25 milijonus mokyklų desegregacijai Clevelande. Virš 16,000 mokinių prapuolė. Apleido sistemą beveik pusė juodų. Jie lanko privatinės mokyklas arti namų arba priemiesčiuose.

Ir laikas primint, kad laikraščių vajai prasideda: atnaujinkit savo prenumeratas ir nepamirškite savo giminių Lietuvoj. J. Petraus

St. Petersburg, Fla.

A. L. D. 45 kp. susirinkimas įvyko rugpjūčio 13 d. Dar vis atostogų laikas. Karštis dar vis nepaliauja. Saulutė tikrai šildo kasdien.

Išrinkom vajininkus "Laisvei" Povilą Alekną, "Vilniai" Juliją Andriulienę. Linkime jiems sėkmės.

Paaukojome abiem laikraščiam po \$500.00. Kuopa turi užprenumeravus į Lietuvą 3 "Laisvės" ir 3 "Vilnis" ir į Kauno kliniką du medicinos žurnalus "Neurosurgery" ir "Urology". Po susirinkimo turėjome skanūs pietus, kuriuos pagamino naujos šeimininkės: Valerija Kuzmickienė, Helen Šarkiūnienė ir Elena Siaurienė. Jų darbas sunkus; maistas labai brangus. Ir nežinia kokiam žmonių skaičiui gaminti. Gali likti maisto, o kartais gali trūkt. Negalima pirkt vienoje parduotuvėje, nes kainos nevienodos, kad patrauktų klientus, nupigina vieną daiktą, ant kito kainą pakelia. Mūsų šeimininkės pravažinėja daug laiko kad sutaupius organizacijai pinigą. Kai maisto lieka yra nuostolis. Trūksta—publika nepatenkinta, kebli padėtis.

Prašom visų atleist, jei kada būna mažesnė porcija. Mūsų šeimininkės stengiasi kuo geriausia. Jų darbas sunkus ir tuo pačiu garbingas...

Pavalgydinti 100 ir daugiau žmonių tai ne juokas. Didelis ačiū šeimininkėms.

Choras dar atostogauja, meninės programos nebuvo. Bet mūsų neuilstantis solistas Stasys Kuzmickas užkomandavo visą publiką bendrai padainuoti. Sudainavome pora dainelių, kurias mes visi žinom.

Tas pajvairino parengimą. Kadangi mūsų muzikantas Walteris Strolis serga, turėjome naują. Kažkodėl kad ir subrendusio amžiaus šokėjai neskuba šokti prie plokštelių, mėgsta gyvą muzikantą.

Monika ir Andrius Raskauskai ilgus metus šeimininkavo klubui ir kuopai. Pablogėjus abiejų sveikatai, pasitraukė. Išvažiavo pas sūnų ir marčią Conn. valstijoje. Pailsės ir pasisvečiuos. Juozas Dobrow išvažiavo į New Yorką pas sūnų.

Žadėjo būt ir L. D. S. seime. Juozas yra gimęs ir augęs New Yorke, tai turi daug draugu ir pažįstamų, su kuriais susitiko. L. D. S. 24-tame seime. Linkime visiems gerų atostogų. Pailsėkite ir laimingai sugrįžkite į savo saulėtus namus.

"Laisvės" vajuus jau gerai įpusėjo. "Vilnies" vajuus eina kiek tai lečiau, yra priežasčių, bet, manau, laikui bėgant bus nugalėtos. Per pastaruosius kelius numerius nugirdau keletą gerų komplimentų "Vilnies" adresu. Vieniems patinka formatas, ir raštai pagerėjo. Su paštu turim problemą, nereguliariai atneša. Cia paštas kaltas. Kaip vajininkė, kreipiuos į visus skaitytojus: būkite pasirooše atsinaujint. Neatidėkite iki kitų metų. Mūsų laikraščių prenumeratos labai pigios.

Skelbimų nėra. Iš vienos prenumeratos nepajėgtų išsiverst. Mačiau vieno Chicagos laikraščio prenumeratą: virš \$40.00! Už tiek pinigų jūs "Vilni" skaitysite 4 metus. "Vilnis" daug geresnis, teisingesnės žinios.

J. Andriulienė

Kaip eina "Vilnies" vajas

Pagaliau pasirodė prenumeratomis atnaujinti "Vilnies" vajas darbuotojų pirmosios kregždės. Žinoma, tai tik pradžia, ir daugelio pradėjusių vajas darbą rezultatai nenustebins. Tačiau tenka pažymėti, kad darbą pradėjo vadininkai veteranai. Reikia laukti, kad prie jų prisidės visa eilė ir kitų.

Pradėjusieji vajas darbą rezultatais išsiriavo taip:

Detroitietė St. Masytė	260	punktu
Saintpetersburgietė Julia Andriulienė	200	
Marquetteparkietis Frank Vaitkus	200	
ALMK vadininkė Julia Marazienė	140	
Kenoshietė Alvina Strich	120	
Elizabeth Margis, Grand Rapids, Mich.	120	
Antonette Račkauskas, Hard Hill, Mass.	40	
Magdalena Novitski, Miami Beach, Fla.	40	
J. J. Daujota, Benld, Ill.	40	
Per raštine	720	

ADM.

Apalionijs Bečienė iteikė \$1000 "Vilniai"

Trumpas laiškučiai, bet daug kalbant iš Miami, Fla. Ji rašo: "Mielieji "Vilnie" darbininkai. Nuo dienos atvykimo į šią šalį, tapau pažangios spaudos skaitytoja ir rėmėja. Esu labai patenkinta joje telpiančiais raštais. Už tai matau reikalą ir šį kartą stambiau paremti. Laiške rasite čekį sumoje \$1000. Taipgi dar atskirai panaujinu laikraščio prenumeratą. Visuomet su jumis.

Apalionijs Bečienė

NUOŠIRDŪS LINKĖJIMAI IR STAMBI PARAMA

Gavome laiškučių ir jame čekį sumoje \$200. Tai dovana nuo LLD 75 kp., Miami, Fla. Laiškučių rašo drg. Magdalena Novitski. Ji rašo, kad LLD 75 kp. ir jos nariai sveikina visą "Vilnie" kolektyvą ir linki geros sveikatos bei ištvėrmės darbe, kad "Vilnie" dar galėtų ilgai gyvuoti ir teikti savo skaitytojams teisingas ir svarbias žinias.

Nuoširdus dėkui LLD 75 kp. ir nariams už stambią paramą ir gražius linkėjimus, taipgi drg. M. Novitski už paslaugas. Vilnietė

NUOŠIRDUS DĖKUI UŽ ATJAUTIMĄ

Netikėtai skaudžios ligos palies tai, man teko gulėti ligoninėje. Netenka aiškinti, kaip nuobodu ir liūdna būti atskirtai nuo savųjų, draugų ir organizacinės veiklos. Mano laimei nebuvau draugų užmiršta. Nemažai mane lankė asmeniškai, taipgi per laiškus linkėjo pasveikti. Visiems atskirai negaliu padėkoti, tai teiktis priimti mano nuoširdžią padėką per mūsų visų aukštai gerbiamą laikraštį "Vilnie". Esu dėkinga Roselando Lietuvių Moterų klubui ir jo narėms, Ex Mainierių klubui, LDS 139 kp. už prisiųstus laiškus linkinčius sėkmingo pasveikimo. Taipgi dėkoju visiems, o visiems, kurie bile kuo išreiškė užuojautą ir prisidėjo prie sumažinimo ilgesio. Jūsų parodytas draugiškumas nebus mano užmirštas. Atsitaisysiu pasveikusi dirbdama pažangos labui. Tikrai žinau, kad jūs to pageidaujate.

J. Urmonienė

SENIAUSIAS "VILNIES" SKAITYTOJAS

Gavome laiškučių nuo Christine Karvelis iš Beaumont, Cal., jame \$13 čekį. Ji rašo, kad jos tėvelis C. Pechulis jau sulaukė 103 metų amžiaus, bet labai mėgsta skaityti "Vilnie", tai ji ir panaujina jo prenumeratą. Smagu, kad tokie gražaus amžiaus ir taip gražiai įvertina spaudą. Linkėtina mielam Pečiuliui dar daug gražių gimtadienių sulaukti. V-tė

10

Sveikinimai ir parama "Vilniai"

Gerbiami Draugai,

Laiške rasite mano naują adresą, taipgi \$10, kuriuos siunčiu laikraščio paramai. Geriausi linkėjimai visiems.

Antoinette M. Gerdus,
Washington, Ill.

Gerb. "Vilnie" Adm.,

Prisiunčiu nuo drg. P. Žukauskienės "Vilniai" paramos. Ji skundžiasi, kad akys nusilpo ir mažai begali skaityti.

Elizabeth Repshis,
Westwood, Mass.

Sveiki Vilniečiai,

Kadangi šiuo laiku eina "Vilnie" vajas, tai pasimoku už prenumeratą \$10 ir dar įteikiu paramos \$10. Tad viso rasite \$20. Linkiu visiems geros sveikatos ir ištvėrmės Jūsų dideliuose darbuose.

Agnes Vylonis,
Dowagiac, Mich.

Sveika Julia Marazas,

Atsiprašau, kad biskutį pavėlavau su mokesčiu. Kaip jūs ten visi gyvenate? Apgailėstaujame, kad nespėjame apsilankyti į vilniečių sueigas. Priimkite mūsų nuoširdžius linkėjimus. Laiške rasite mokesčių už laikraštį \$10.

Antaneta Korens,
Decatur, Mich.

Gerb. "Vilnie" Adm.

Prisiunčiame čekį sumoje \$30. Iš jų \$20 už dviejų metų prenumeratą, o likusi \$10 tai parama laikraščio. Draugiškai.

K. ir A. Naravai,
Shenandoah Heights, Pa.

Gerbiamieji,

Prisiunčiu mokesčių už "Vilnie" prenumeratą ir \$5 paramos. Atsiprašau, kad nedaug siunčiu. Buvau 13 dienų ligoninėje, tai nuskuto iki kaulo. Ateityje gal daugiau pasiūsiu.

J. Krauzaitis,
So. Windsor, Ct.

Dear Nellie:

I am herewith enclosing a bank money order made payable to "Vilnie" in the sum of One Hundred Fifty (\$150.00) Dollars to cover for the following:

A. One NEW subscription in USA:

1. A. Vasaris \$10.00

B. Four [4] subscriptions—
renewals in USA:

1. F. Ulinskas 10.00

2. Rose Stepan (was V.) ... 10.00

3. Albert Easudes (was T.) 10.00

4. E. Darzinskiute 10.00

40.00

C. Donation to Vilnie:

1. Frank Ulinskas 100.00

TOTAL \$150.00

This is my beginning in "Vajus". Please acknowledge receipt of my money orders.

Sincerely,

Stephanie Masis

Los Angeles, Cal.

SKAUDUS GERŲ DRAUGŲ LIKIMAS

Kalifornijos ir aplamai pažangūs lietuviai gerai pažįsta Onutę ir Jurgį Bernotus. Jie per eilę metų daug dirbo pažangios spaudos labui. Taipgi veikė įvairiose organizacijose ir užsitarnavo aukštos pagarbos. Skaudu pasakyti, kad paskutiniu metu jų sveikata pašlėjo. Jurgis turėjo sunkią operaciją, bet po jos susveiko ir jau galėjo nueiti į krautuve apsipirkti. Bet vėl nelaimė,—skubėdamas paslydo ir krisdamas susilaužė kojos kaulą. Gydytojais padarė operaciją, sudėjus kaulus. Kada tie kaulai sugis nežinia.

Onutė jau gerokas laikas nesveikuoja. Ji pirmiau daug dirbdavo "Vilnie" ir "Laisvės" vajuose. Dabar ir nesveikuodama rūpinasi, kad visi pasimokėtų už laikraščio prenumeratą. Ji ragina ir prašo visus šios apylinkės skaitytojus nevilkinėti ir pasimokėti už laikraščius. Beje, Onutė taipgi rengiasi eiti į ligoninę ir mano, kad teks būti operuotai. Jurgio staigi nelaimė, dar daugiau ją paveikė.

Linkiu abiem Bernotams sutvirtėti sveikatoje ir vėl džiaugtis gyvenimu.

Pranė Sakalienė
West Covina, Cal.

ROSELANDIEČIŲ SUSIRINKIMAS

Spalio 6 d. įvyko Roselando Lietuvių Moterų klubo narių susirinkimas. Smagu, kad narių atsilankė skaitlingai ir visos rūpestingai svarstė klubo reikalus. Pirminkė P. Valentienė atidarė susirinkimą ir vedė tvarką. Ilgametė klubo sekretorė Julija Urmonienė šiek tiek sutvirtėjusi jau dalyvavo susirinkime ir atliko savo pareigas. Ji dėkojo klubo narėms už skaitlingą jos lankymą ligoninėje laiškais.

Valdyba raportavo atlikusi visus jai paskirtus darbus.

Kadangi gruodžio mėnesį dažnai būna šalta ar daug sniego iškrenta, tai nutarta žiemos švenčių programa turėti draugišką pasivašininimą bei šiltus pietus lapkričio mėnesio susirinkime, kuris įvyks lapkričio 3 d. Narės pasižadėjo atnešti įvairių skanumynų, taip kad užtikrinu, jog pasivašininimas bus puikus.

Atžymėta šių narių gimtadieniai: Nancy Gordon, M. Simans, M. Rutkauskienės. Joms palinkėta ilgo, sveiko ir darbingo amžiaus ir sudainuota Ilgiausių metų.

Dar kartą primenu, kad sekantis susirinkimas su vaišėmis bus lapkričio 3 d., 12:30 val. po pietų, Anielės salėje, 4500 So. Talman Ave. Prašau visas nares dalyvauti.

Po susirinkimo buvo draugiškas pasivašininimas ir pokalbiai. Visos skirstėsi gerame ūpe.

Sekr. J. Urmonienė

Lankėsi svečias iš Lietuvos

Spalio 13 dieną į "Vilnie" istaiga buvo užėjęs iš Lietuvos, Kauno klinikų daktaras Algis Pūras. Jis čia į Ameriką iškviestas giminių asmenine viza keletai mėnesių. Čikagoje staptelėjo porai savaitių. Iš čia ketino patraukti į Kaliforniją ir kitas valstijas pas gimines ir pažįstamus.

Daktaras Algis Pūras mokslą baigęs jau Tarybų valdžios metais. Buvo įdomu pasišnekėti su juom kaip apie Lietuvos aukštąsias mokyklas, taip apie tenykščių žmonių gyvenimą, sveikatą.

Taipgi papasakojo, kad šiemet Lietuvoje buvo labai lietingi metai. Tačiau dėka miesto žmonių ir studentijos talkai, derlius pavykęs nuimti. X.

MALONU BUVO SU JAIS PASIKALBĖTI

Spalio 2 d. drg. Emilija Damalakenė paskambino telefonu iš St. Petersburg, Fla. ir papasakojo, kad jos mylimas vyras Kostas dar vis netvirtas ir negali lankyti sueigu. Taipgi ją kankina nelaboji sloga. Šiaip pas juos oras neprastas ir, jei sveikata būtų geresnė, būtų smagu.

Spalio 5 d. teko telefonu pasikalbėti su draugais J. ir H. Šarkiūnais. Jie nesiskundė sveikata. Sakė, viskas eina savo vaga. Jų dukra Helen Janulytė, po vasaros atostogų atgavusi jėgas, sėkmingai ir stropiai mokina Dainos Mylėtojų chorą ir čekoslovakų chorą.

Labai malonu pasikalbėti su mielais draugais. Linkiu Jiems visiems geros ir tvirtos sveikatos.

J. Urmonienė

PARĖMĖ SPAUDA IR DRAUGIJĄ

Spalio 5 d. sutikau drg. A. Dočkienę. Ji įteikė \$30 ir sako, kad atnaujina laikraštį savo gimtadieniui A. Stanberniui, gyvenančiam Jonišky, \$10 "Vilniai" parama ir \$5 Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijai Jos gimtadienio proga.

Gražu, kad nepamiršta savo organizacijos. Dėkui jai už rūpestingumą. Julija M.

GRAŽUS PAVYZDYS

Spalio 5 d., kai vyko masinis mingas, drg. Josephine Sisevičienė įteikė \$40 ir sako, kad tai dovana nuo jos gimtadienio gyvenančio Miami, Fla. Pinigai įteikti laikraščio "Vilnie".

Nuoširdus dėkui Miamičio už dovana, o drg. J. Sisevičienei už paslauga. V-tė

63rd Anniversary - U.S.S.R.
47th Anniversary USA-USSR Diplomatic Relations

RALLY FOR PEACE

Sunday, November 9th, 1980 - 2 p.m.

at

DE PAUL UNIVERSITY

25 E. Jackson Blvd.

DISTINGUISHED SPEAKERS - CULTURAL PROGRAM
SPONSOR

CHICAGO COUNCIL FOR AMERICAN-SOVIET FRIENDSHIP

Donation - \$2.50

Vilnie, 1980 spalio 30

GRAŽIAI ATSIŠVEIKINO

"Vilnius" skaitytojai jau žino, kad negailestinga mirtis išplėšė nepavaduojamai svarbų "Vilnius" namo prižiūrėtoją drg. Juozą Budrį spalio 1 d. Jis mirė nuo išsiliejusio apendicito. Gydytojai bandė nuo mirties išgelbėti, bet nepavyko, savaite išgulėjęs ligoninėje mirė. Dėl tam tikrų neaiškumų, laidotuves teko atidėti ligi spalio 6 d. Spalio 6 d. rytą prisirinko žmonių kupina P. J. Ridiko koplyčia atsiveikinti ir paskutinį kartą patarnauti kilnios idėjos, pilna žodžio prasme atsidavusių ir ištikimų darbo klasės sūniumi.

Liūdni vargonų balsai, grojant muzikai Valerijai Urbikienei, paskelbė, kad pradėdamas atsiveikininimas su mielu Juozu. Po to sekė daina. Dainuoja solistė Estelė Bogden. Po dainos seka atsiveikinimo kalba, kurioj Juozo atliktus darbus apibūdina Julija Marazienė. Ji nurodė nelengvą Juozo gyvenimo kelią ir nepaprastai rūpestingą būdą. Ji pabrėžė, kad "Vilnis" neteko žmogaus, kuris rūpinosi ne tik įstaigos švairiu išlaikymu, bet ir prižiūrėjo namą, kad jokie inspektoriai negalėtų prisikabinti dėl netvarkos. Juozas buvo visų kaimynų gerbiamas, kaip sąžiningas ir pašlaugus visakame. Dar ir tas stebino, kad jis būdamas 88 metų amžiaus buvo jaunatviškai nusiteikęs ir nesiskundė jokiais sunkumais bei nesveikata. Jis nesigailėjo ir pinigškai laikraštį paremti. Mes jį matėme visose sueigose dalyvaujant ir prisidedant su darbu.

Jis mylėjo savo seserį ir jos šeimą bei brolio vaikus, kurie kvietė jį pastoviai apsigyvent Lietuvoje, bet jis suprato, kad jis labai reikalingas "Vilniai" ir vis atidėlio-

SU JUOZU BUDRIU

jo. Be to, juk jis turėjo nusipirkęs sklypą ir pasistatęs paminklą Lietuvių Tautinėse kapinėse šalia pirmiau mirusio brolio. Žinant, kad jis dažnai susirašinėjo su saviškiais T. Lietuvoje, su kuriais pasimatė prieš keletą metų ir dažnai apdovano davo juos įvairiomis dovanėlėmis, skaudu buvo, kad dėl tolio nei vienas negalėjo su juo paskutinį kartą atsiveikinti.

Suminėti visus Juozo gražius darbus trumpame rašte neįmanoma. Tik pasakysiu, kad Juozas savo gyvenimą papuošė gražiais ir dideliais darbais ir atliko pilnai sąmoningo ir susipratęsio žmogaus pareigas. Mes, jo idėjos draugai, lenkiame galvas prie jo karsto, dažnai aplankysime jo kapą ir prisiminsime, kad ten ilsisi visų darbo žmonių ištikimas draugas ir garbingas Lietuvos sūnus.

Lai mielam Juozui bus amžina ramybė!

Idėjos draugė

PASIMOKĖJO IR PARĖMĖ "VILNĮ"

Zinodama, kad šiuo laiku eina "Vilnius" naujų skaitytojų ir senų atnaujinimo vėjus, bandžiau padirbėti. Drg. Sofija Baublienė pasimokėjo už prenumeratą \$12 ir dar įteikė \$8 paramos. Taipgi drg. A.

Bacevičienė pasimokėjo už prenumeratą ir įteikė \$3 paramos. Aš taipgi užmokėjau už tris prenumeratas artimiesiems T. Lietuvoje ir dar įteikiau \$3 paramos.

Pasitikiu, kad ir kiti nelauks vajaus pabaigos, pasimokės už laikraštį ir sumažins darbą administracijai. Dėkui už paramą.

J. Urmonienė

MIRĖ LIETUVIAI

Rugsėjo 29 d. mirė Kostas Vencus, sulaukęs 71 m. a. Gimė Lietuvoje, Plungėje. Šioje šalyje išgyveno 23 metus.

Rugsėjo 30 d. mirė Ona Nedvarenė-Kliorytė, sulaukusi 84 m. a. Gimė Lietuvoje, Panevėžio rajone. Šioje šalyje išgyveno 66 metus.

Rugsėjo 30 d. mirė Motiejus Brazys, sulaukęs 57 m. a. Gimė Lietuvoje, Kaune. Šioje šalyje išgyveno 32 metus.

Rugsėjo 30 d. mirė Juozas Žimančius, sulaukęs 96 m. a. Gimė Lietuvoje, Tauragės rajone, Šilalės apylinkėje, Kutimų kaime. Šioje šalyje išgyveno 77 metus.

Spalio 3 d. mirė Pranas Čepėnas, sulaukęs 81 m. a. Gimė Lietuvoje, Utenos rajone, Veleikių kaime. Šioje šalyje išgyveno daug metų.

Spalio 5 d. mirė Stanislava Macijauskienė, sulaukusi 88 m. a. Gimė Lietuvoje, Ukmergės rajone, Androniško apylinkėje. Šioje šalyje išgyveno 30 metų.

Spalio 7 d. mirė Vincas Mickevičius, sulaukęs 78 m. a. Gimė Lietuvoje, Vilkaviškio rajone. Šioje šalyje išgyveno 30 metų.

Spalio 7 d. mirė Pranas Vaiškus, sulaukęs 97 m. a. Gimė Lietuvoje, Telšių rajone, Kencilių kaime. Šioje šalyje išgyveno 75 metus.

LDS 2-ros Apskritis posėdis

Mieli apskrities nariai, prašau visus būtinai atsilankyti į šį posėdį, nes yra daug svarbių reikalų, kuriuos turėsime be jokio atidėlioji-mo išspręsti. Posėdis įvyks lapkričio 8 d. 1 val. po pietų "Vilnius" salėje. Būkite visi ir nurodytu laiku, tikrai labai svarbu.

Koresp. J. M-nė

NESEKMIŲ SUSPAUSTA NEPAMIRŠTA "VILNIES"

Gavome malonų laišką nuo drg. Mary Kvetkas iš Miami, Fla. Ji pirmiausiai linki visam "Vilnius" kolektyvui geriausios sveikatos ir ištvermės jų nelengvame darbe. Kartu džiaugiasi gaudama laikraštį, kad iš jo sužinanti kas vyksta šioje šalyje ir senojoje tėvynėje T. Lietuvoje. Taipgi prisituntė \$30 iš jų \$10 už laikraščio prenumeratą, o \$20 parama.

Miela Mary nusiskundžia, kad prieš 3 metus buvo automašinos sužeista. Iš to prisimetė atritas ir mažai galinti kur nueiti. Tik džiaugiasi, kad turi mielą ir ištikimą drg. Mary Koch, kuri jai padeda visame kame.

Nuoširdus dėkui Mary Kvetkas už paramą. Linkėtina atgauti sveikatą. **Vilnietė**

MIRUS

Juozui Budriui

Reiškiame gilią užuojautą velionio Juozo sesutei Z. Zutautienei, jos vyrui Juozui ir visai jų šeimai, Juozo brolio vaikams T. Lietuvoje ir visai giminei bei idėjos draugams, su kuriais jis taip pavyzdinčiai sugyveno ir veikė. Mes kartu liūdime netekę ištikimo draugo.

BARBARA DIXON ir Charles Dixon
ir mūsų vaikučiai: Theresa, Janice
ir **JOHN**

(Evansville, Inc.)

MIRUS

Juozui Budriui

Reiškiame gilią ir nuoširdžią užuojautą velionio sesutei K. Zutautienei ir jos šeimai gyvenančiai Tarybų Lietuvoje, velionio brolio vaikams ir jų šeimoms Lietuvoje ir visiems giminėms. Taipgi velionio Juozo skaitlingiems kilnios idėjos draugams šioje šalyje, su kuriais jis daug dirbo pažangos ir "Vilnius" labui. Mes kartu liūdime netekę ištikimo ir darbo klasei atsidavusio draugo.

"VILNIES" KOLEKTYVAS ir
Direkcija

MIRUS

Barbutei Gelgaudienei

Reiškiame gilią užuojautą velionės dukroms Evai Petkevicz ir jos šeimai, dukrai Helen Krucakowski ir jos šeimai, sūnui Jack Danik ir jo šeimai. Žinokite, kad ir mes kartu liūdime netekusios brangios draugijos narės.

**AMERIKOS LIETUVIŲ MOTERŲ
KULTŪROS DRAUGIJA** ir narės

CLEARWATER, FLA.

Mirus

Walter Strolui

Reiškiame gilią užuojautą žmonai Margaret, sūnui Walter, dukrai Diane Pritchard Alsop, Ill., broliams Povilui Kanadoje, Jurgiui Australijoje ir Antanui Lietuvoje, sesutei Liudai Vaičjurgienei Svedijoje ir trimis anūkams, visiems artimiesiems bei draugams.

Ir mes kartu liūdime.

**VALDYBA ir NARIAI
LITHUANIAN SENIOR CITIZENS' CLUB INC.
St. Petersburg, Fla.**

Mirus

Juozui Budriui

IR

Barbutei Gelgaudienei,

Reiškiame gilią užuojautą velionio Juozo sesutei K. Zutautienei ir jos šeimai, gyvenančiai Tarybų Lietuvoje ir visai giminei. Taipgi reiškiamė gilią užuojautą Barbutei dukroms Evai Petkevicz ir jos šeimai, Helen Kruczkowski ir jos šeimai, sūnui Jack Donik ir jo šeimai ir visiems giminėms bei idėjos draugams. Žinokite, kad ir mes kartu liūdime netekę ištikimų kilnios idėjos draugu.

**MILLIE KANCERE
NELLIE DE SCHAAF
LOUIS DE SCHAAF**

MIRUS

Joseph Budris

Reiškiame gilią užuojautą velionio sesutei K. Zutautienei, gyvenančiai T. Lietuvoje, jos vyrui ir visai šeimai. Taipgi velionio brolio vaikams ir visai giminei. Taipgi reiškiamė gilią užuojautą kilnios idėjos draugams. Žinokite, kad ir mes liūdime Juozo netekę.

Marcella Wassel
E. ir F. Jordan
Charles Yurgon
Alice Pauliukas
Adele Copin
John Copin
Anna Šileikis
Martha Plauska
Antanina Butkis
Martha Marquardt
Victoria Walters
John Pateckas

J. ir M. Marazai
William Chizas
Helen Pajunas
A. Bacevich
Estelle Bogden
Julia Urmon
Eva Sankus
Kay Zebraitis
Houston Žebraitis
J. Sisevich
K. Sisevich
Mike Nečiūnas

Anthony Litvin
A. Jokubka
S. J. Jokubka
Olga Tidman
Antanina Vaitkus
Frank Vaitkus
John Feiza
P. Malinauskienė
M. Mihasonok
V. Urbikas
N. Gordon, Mesa, AZ
John Feiza

MIRĖ IR PALAIDOTA BARBUTĖ GELGAUDIENĖ

Spalio 5 d. mirė Barbutė Gelgaudienė, sulaukusi 91 metų amžiaus. Velionė sveika būdama daug dirbo organizacijose. Ypatingai gražiai veikė su savo velioniu vyru Jonu Gelgaudu Ex Mainierių klube ir chore. Dažnai parašydavo į spaudą iš įvairių išvykų. Ilgesnį laiką gyveno viena, bet krisdama susilaužė ranką. Po to apsigyveno pas dukrą Helen ir jos šeimą.

Matomai nujausdama artėjantį saulėleidį, paprašė dukros, kad paskambintų laidotuvių direktoriui P. J. Ridikui. Jos prašymą dukros patenkino. Ji pasakė Ridikui, kad norinti po mirties būti sukremuota. Taipgi nurodė kokią suknutę turi nupirkti. Po sukremavimo visi svečiai laidotuvių dalyviai turi būti pavaišinti Landsmark restorane. Jos pelenai turi būti palaidoti šalia jos mylimo Jonelio. Po visų nurodymų ji atsidususi pasakė, dabar

galinti ramiai užmigti. Už trijų savaitių užgeso jos šviesaus gyvenimo liepsnelė.

Spalio 8 d. rytą prisirinko pilna Povilo Ridiko kopyčia atsisveikinti su miela Barbute. Velionė buvo turtinga anūkais ir proanūkais, taip kad kelios eilės sėdėjo.

Pagal jos pageidavimą, atsisveikinimo kalbą pasakė Julija Marazienė. Vargonais grojo Valerija Urbikienė, atitinkamas dainas sudainavo solistė Estelle Bogden. Angliškai kalbėjo Ridikas, nes ne visi anūkai suprato lietuviškai. Velionės dukros ir sūnus ir jų šeimos prašė Ridiką padėkoti visiems už gėles, dalyvavimą šermenyse ir laidotuves, taipgi pakvietė pietums.

Taip buvo baigta mielos pažangietės paskutinė kelionė. Velionė savo gyvenime atliko susipratusios moters pareigą. Ji gali būti pavyzdžiu savo gražiais darbais.

Lai Jai bus amžina ramybė, baigus gražų gyvenimo kelią.

Dalyvė

MIRUS

Mary Grager

Reiškiame gilią užuojautą velionės dukrai Barbara Dixon, jos vyrui Charles, anūkams Theresa, Janicę ir John, sesutėms Frances Gray, Ann Mockus, Rose Kulus, jų šeimoms ir visiems kitiems giminėms bei idėjos draugams-ėms. Žinokite, kad ir mes kartu liūdime, netekę ištikimos draugės.

“VILNIES” KOLEKTYVAS ir
Direkcija

MIRUS

Barborai Gelgaudienei,

Reiškiame gilią užuojautą velionės dukroms; Evai Petkewicz ir jos šeimai, Helen Kruczkowski ir jos šeimai, sūnui Jack Donik ir jo šeimai ir kitiems giminėms bei idėjos draugams. Žinokite, kad ir mes liūdime, netekę nuoširdžios idėjos draugės.

Alice Pauliukas	Nellie De Schaaf	F. ir A. Kane
John Feiza	Louis De Schaaf	Adele Copin
Ant. Litvin	Ruth Cogler	John Copin
John Pateckas	Ursula Juodaitis	Martha Plauska
Ant. Vaitkienė	Julia Urmon	Antanina Butkis
Anna Jacobs	Marcella Wassel	Anna Šileikis
M. Mihasonok	Eir F. Jordan	Martha Marquardt
Valeria Urbikas	Helen Pajunas	Josephine Sisevičius
Estelle Bogden	J. ir M. Marazai	Casimir Sisevičius
Eva Sankus	Petronėlė Malinauskienė	Nancy Gordon, Mesa, AZ

DETROIT, MICH.

Mirus

Marcijonai [Martha] Tvaska,

Reiškiame gilią užuojautą velionės sūnui Charles Tvaska ir jo žmonai Minnie, sūnui Stanley Tvaska ir jo žmonai Ann, anūkams Nancy Monecelli ir Ronald Tvaska, proanūkams Greg, Mindy, Megan ir Devon, visiems kitiems giminėms bei idėjos draugams. Žinokite, kad ir mes kartu liūdime netekę ištikimos draugės.

F. Yohonis	J. ir S. Smith	E. Ulinskas
W. ir L. Gugas	S. ir R. Gugas	G. Janonis
A. Wardo	C. ir A. Garelis	A. ir A. Stacey
A. Daukus	V. ir A. Petrul	E. Yuodaitis
A. Tamol	M. Bacevich	V. Kirvela
B. Klimas	A. Paulauskas	P. Walantis
A. Sharka	J. Jakštys	A. ir I. Brazas
S. Masis	A. Liminskis	R. ir A. Lyben
C. ir A. Mack	A. Dočkus	Er A. Balchūnas
A. ir E. Rye	P. Stakvilienė	J. ir R. Merrick
A. ir M. Vasaris	M. ir U. Yusko	L. ir A. Turzak
A. ir B. Rye	S. Sawchuk	A. Daskus
M. ir P. Stunskas	M. Norush	A. Suvedis
G. Kodis	M. Rudzevičienė	F. ir S. Nakas
A. ir A. Litvin	T. Masis	C. ir J. Janson
A. Stokas	A. Kairaitis	W. ir J. Milus

GRAŽIAI ATŽYMEJO LIŪDNA, SUKAKTĮ

Drg. Bessie Pavilionienė, velionio Juozo sūnus Albertas ir marti Helen spalio 1 d. pasikvietė savo ir velionio draugų būrelį, kad tinkamai atžymėtų Juozo dvejų metų mirties sukaktį. Prieš vaišes visi dalyviai sustojo ir minute tylos pagerbė velionio atminimą. Kalifornietė Vailet Navickienė prisuntė gražią gyvų gėlių puokštę, kuri vėliau buvo padėta ant Juozo kapo.

Bessie džiaugiasi, kad Juozo sūnus ir marti labai gražiai ją prižiūri, geriau negali prižiūrėti ir tikri vaikai.

Svečių buvo pora desėtkų, visi nuotaikingai draugiškai praleido laiką ir palinkėjo Bessie malonaus

gyvenimo naujoje kolonijoje Delton, Ill.

Bessie atsisveikindama įteikė “Vilniai” dovaną \$10. Ji dažnai paremia “Vilnies” reikalus. Nuoširdus Jai dėkui. J. Urmonienė

LIŪDNOS MIRTIES METINĖS

Spalio 23 d. mirė mano mylimas uošvis Kazimieras (Charles) Melnis. Velionis gyveno Pittsburgh, Pa. Priklausė prie pažangių organizacijų. Gražiai sugyveno su kaimynais ir draugais. Mes liūdime netekę kilnios minties asmens.

Lai Jam bus amžina ramybė. “Vilnies” paramai rasite \$25.

Romaldas Maslaveskas,
Springdale, Pa.

MIRUS

Victor [Vytautui] Remeikiui,

PITTSBURGH, PA.

Reiškiame gilią užuojautą jo mamytei Onai Remeikienei-Miller ir visiems idėjos draugams.

IR

Walter Žukas

[St. Petersburg, Fla.]

Reiškiame gilią užuojautą velionio žmonai Mildai, motinai Helenai, sesutei Helen Pine ir kitiems giminėms. Mes kartu liūdime.

MILLIE KANCERIENĖ
V. ir D. YOTKA

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Justo Baltušio ir Juozo Zlatkaus

1947 m. spalio 29 d. negailėstinga mirtis netikėtai atskyrė iš mūsų tarpo mylimą tėvelį, uošvį ir giminaitį Justą Baltušį, gimusi Lietuvoje, Anykščių rajone, Seiminiškių kaime.

1956 metais spalio 29 d. mirė mano mylimas patėvis ir uošvis Juozas Zlatkus, gimęs Lietuvoje, Anykščių rajone, Jokubavos vienkiumi.

Justas Baltušis-Baltuška

Juozas Zlatkus

Abu palaidoti Lietuvių Tautinėse kapinėse. Taipgi arti jų palaidota mamytė Marijona Baltušienė-Zlatkienė.

Lai jiems bus amžina ramybė, o mes jų gražių ir pavyzdingų darbų neužmiršime iki mūsų krūtinėse širdys plaks.

Sūnus ZIGMANTAS BALTUŠIS
Martė VIVIAN
Giminaitis K. DANYLA

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Juozo Pavilionio

Spalio 1 d. sukako du metai nuo to skaudaus įvykio, kai negailėstinga mirtis išplėšė iš gyvųjų tarpo Bessie mylimą vyrą, sūnaus Alberto tėvą, marčios Helen uošvį, taipti kilnios idėjos draugą.

Velionis buvo ištikimas darbo klasės sūnus, rėmė darbininkiška judėjimą ir pats dalyvavo kovose.

Nors jau du metai kaip jo nėra mūsų tarpe, bet jo atlikti darbai pasiliko draugų neužmiršti.

A. ir S. BAUBLIAI
A. ir P. DRUSEIKAI
J. ir M. BALCIAIČIAI
J. URMONIENĖ